

Harangszó

Visszajelző lap

Kedves Olvasóink!

A 16 oldalas, összevont, magazinossabb, a szokásosnál több vizuális elemet és olvasnivalót tartalmazó lapszám nem újkeletű lapunk életében. Legutóbb 2007 karácsonyán jelent meg a Harangszó hasonló terjedelemben és lapszámmal.

Lapszámunkkal és általában lapunkkal, rovatainkkal kapcsolatban szeretettel várjuk Kedves Olvasóink pár mondatban összefoglalt visszajelzéseit, illetve témajavaslatait.

A Visszajelző lapon közölt véleményeket az impresszumban található postacímre vagy e-mail-címre várjuk.

A szeptember 15-ig beérkező visszajelzések küldői között egy egész évre szóló ajándék előfizetést és két könyvcsomagot sorsolunk ki.

Harangszó

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2013. AUGUSZTUS XXIV. ÉVFOLYAM 15-16. SZÁM

Mindennapi kenyerünk

Vass Lehel: Mindennapi kenyerünk

Túlradó öröm tölt el, amikor asztalunkon látjuk újra a mindennapi kenyeret. Amikor hálaadó istentiszteletünkön az új zsenge részesei vagyunk a megterített úrasztalánál.

Az új kenyér áldásának tudata nem merülhet el hétköznapijaink megszokottságának szürkeségében. Nem amolyan magától értetődő tény az, hogy ismét van kenyerünk, hogy testvéri közösségben lehetünk együtt gyülekezeteinkben a „királyi vendégségen”.

A szeszélyes időjárás ellenére, a pusztító árvizek, tomboló viharok sok kárt okozó borzalmi után, szárba szökken a vetés, kalász nevededett, búzaszemeket érlelt, s az új kenyér ismét asztalunkra került. Most is beteljesedett az imádkozó boldog hittapasztalata: „adsz nekik, és ők takarnak, megnyitod kezedet és megtelnek a te jó voltoddal.” (Zsolt 104,26)

Jól tudjuk, hogy a kenyér: életfeltétel. A vízzel együtt, elemi létszükséglet. Mindkettő Istennek ajándéka. A választott nép pusztai vándorlása idején nem volt sem vetés, sem aratás. A tikkasztó sivatagi hőségben nem üdítetett a víz, de volt mennyből hulló naponkénti manna, kősziklából víz fakadt az ígéret földje felé közeledő gyülekezet számára. Mindkettő Isten atyai szeretetének beszédes jele.

A kenyér, bármennyire is ajándék, az embernek meg kell dolgoznia érte. Így rendelkezett a Teremtő az első emberpárnak a bűneset után, amikor munkára kötelezte (1Móz 3,19). A földi lét feltételeit szabta meg az özönvíz után bekövetkezett új korszakban is, és biztosította ígérete szerint a vetést és az aratást az évszakok szabályos váltakozásával, a hideg és a meleg időszakot, a pihenést és a nyugalmat a munka után (1Móz 8,1-22). Így lesz a kenyér, verítékező munkánk nyomán, Isten áldásából származó ajándék. Isten áldása nélkül minden munka, emberi fáradozás hiábavaló, amint a zsoltairos imádkozó tanítja (Zsolt 127,1-2). Ezért az ember munkája után lehetnek ugyan sikerek, bámulatos eredmények, de csak önmagukban, végső fokon haszontalanok és károsak. Minden emberi tevékenység csak Isten áldásával lehet hasznos, és gazdagító napjainkban.

Krisztus, aki vállalta mindenben az emberi sorsot, jól ismerte a kenyér jelentőségét a mindennapokban. Maga is evett tanítványai-val. Nem átalta, hogy a vámszedők és a gőgös farizeusok asztalához üljön. Kenyeret

ESZENEINÉ SZÉLES MÁRIA
FOLYTATÁSA A 11. OLDALON

HETEDIK KÜRTSZÓ

Copy-paste társadalom

Évtizedekkel korábban ünnepek előtt nemcsak főztek, bevásároltak és takarítottak az emberek, hanem ismerőseiknek, szeretteiknek levelet írtak. Emlékszem, egyes családokban külön rituálé volt leülni, elővenni a postacímeket, beszerezni a képeslapokat, megírni a jókívánásokat, különböző gyenge ragasztókkal felbélyegezni a leveleket, utána pedig hosszú sorban állás után feltenni őket a postára.

Az e-mail vagy drótposta megjelenésével azonban lassan ez a szokás a múlté lett. Egyre többen a számítógépek segítségével kívántak áldott ünnepet a távol levőknek. Először még mindenkinek személyre szólót. Aztán ez is elmaradt. Mert egyszerűbb volt megírni néhány üdvözlő sort, személytelen stílusban fogalmazva, és néhány kattintással elküldeni. Egyszerre mindenkinek.

Ma már az embereknek még kevesebb idejük marad a kapcsolattartásra. A világháló kínálta lehetőségek, a közösségi oldalak megjelenése a drótpostát is háttérbe szorította. Mi pedig még kevesebbet írunk. Inkább „lájkolunk”, megosztunk. Decemberben egy karácsonyfát, húsvét előtt egy nyuszit. Jobb esetben egy jászolt és feltámadott Jézus-képet. Vagy átmásolunk copy-paste (másol-beilleszt) stílusban. Ahogy egyesek a doktori dolgozatukat írják. Vagy ahogy manapság az egyetemisták dolgoznak. Lassacskán pedig már a kisiskolások is. Akiket a tanárok nem feleltetnek. – Kiment ez már divatból – mondta nemrég egy tanár. Az elemi osztályosok is inkább munkafüzeteket firkálnak tele vagy – a régi rögtönzés helyett – feladatlapokat töltenek ki. Amelyekben nem kell mondatokat vagy fogalmazást írni, hanem kipipálni helyes vagy helytelen állításokat. Esetleg egy i vagy egy h betűt odakörmölni (igaz-hamis).

Mindinkább körvonalazódik a tendencia: főleg az írást megtanulni. Bár a kézirás elsajátításának számos előnye van (kézügyesség, összpontosítás, gondolkodás stb.), ezt egyre kevésbé veszik komolyan. Az amerikai államok többségében már nem kötelező az iskolásoknak

SOMOGYI BOTOND
FOLYTATÁSA A 7. OLDALON

Fogadják szeretettel lapunk 16 oldalas augusztusi számát!

A Lélek csendje

„És monda nékik: A szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért. Annakokáért az embernek Fia a szombatnak is ura.” (Mk 2,27-28)

Jézus leleplezte a farizeusok törvényességgel palástolt rosszindulatát és kicsinyességét, hogy világossá tegye, Isten az embert a hetedik napi nyugalommal megajándékoz-

testi-lelki javadra, ha abban Istent dicséred, ha a napot, az alkalmakat ajándékként fogadod el kezéből. Ne forgasd ki mások szavát, ne ferdítsd el mások tettét a rosszindulat és a látszat-törvényesség jegyében, ne bélyegezz meg valakit és ne ítélkezz oly könnyen, ha csak látszólag vitás helyzet áll elő. Előbb tarts „nyugalmat” Istennél, meglátod, Úrként vezetni fog.

Homok Magdolna: Friss kenyér

ni akarja, nem pedig arra kötelezni vagy szabályaival leterhelni. A munkát is azért teremtette, hogy azáltal a dolgozó ember dicsérje Teremtő Urát.

Egy pár búzaszem kimorzsolása csak rosszindulattal nevezhető aratásnak, munkának. A farizeusok azonban rosszindulatúak voltak Jézussal, ezért aratásnak nevezték az éhséget pillanatnyilag csillapító búzaszemek morzsolását. Rosszindulatú hazugságuk volt az is, hogy ez a morzsolás olyan munka, mellyel Jézus és tanítványai megszegték a szombatnapi nyugalmat. Jézus, aki a szívvel látott, leleplezte a farizeusi rosszindulatot, a szombatnapról terjesztett hazugságokat, a látszólag-törvényes rendelkezések hiábavalóságát. Jézus egyértelművé tette, hogy Isten ajándéka a nyugalom, a sabbath napja, melyet az ember lelki és testi javáért rendelt el.

Isten teremtményét, az embert, nem gépnek, rabszolgának tartja, hanem az ő képviselőjének, aki munkájával dicséri az Urat, őrzi és védi a teremtett világot, a hét hetedik napján pedig szájával, szívvel-lelkevel dicséri Őt, sabbath napján Őbenne nyugszik meg.

A farizeusok rosszindulatával és kicsinyességével szemben egyetlen megoldásod van: a jézusi szó, a jézusi leleplezés és tisztázás. Munkád, hetednapi nyugalmad, a vasárnap megszentelése akkor válik

„Evének azért mindnyájan, és megelégedének” (Mk 6,42)

Jézus, ha kell csodák által is, gondoskodik testi szükségleteinkről, ételünkről és italunkról. Jézus áldásával megelégedetté és hálássá válunk.

Csodálkozz rá arra az ötezer férfi megvendégelésének történetében, hogy Jézus áldásával és jelenlétében az éhezők megelégedtek. Jézus áldásával minden család nem csak jóllakott, de maradék is maradt bőven. Jézus áldásával bőséges a megterített asztal.

Tudd, Ő gondoskodik rólad, mindennapi kenyeredről. Bízz Jézusban, ha tested táplálásáról van szó! Bízd rá magad, Ő megelégteti életed! Ha a lelked éhes, Ő elégtetheti ki azt is, magával és táplálékával!

Légy hálás Jézusnak, hogy megelégtette eddig is testedet, lelkedet. Légy hálás azért, mert olyan gazdag Urad van, aki szüntelen táplálja, fenntartja életedet! Adj te is a szükölködőnek, hogy ő is megelégedjen, általad tapasztalja meg Isten gondoskodó szeretetét és irgalmát!

„És Ő inti vala őket mondván: Vigyázzatok és őrizzétek a farizeusok kovásztól és a Heródes kovásztól!” (Mk 8,15)

Jézus a farizeusok és a Heródes-pártiak jelkívánását nevezi „farizeusok kovászának”

és a „Heródes kovászának”. Jézus a tanítványok életét, lelkét tisztán akarja tartani, figyelmezteti őket és óvja őket a romlást, bomlasztást adó kovásztól, ellenségeitől származó kísértésektől.

A látványos csoda-jelek kívánása kísértés, égi jelek kívánása és kérése Jézustól, bomlasztást, rothadást, halált hordoz, mint a kovász. A tanítványok lelke nem válhat kísértés áldozatává, a tanítványi lelkület nem válhat „kovászossá”, mérgezett és mérgező lelkületté.

Jézus csodákat az isteni szeretet és irgalom jegyében tett, a benne bízók életében, nem pedig a kételkedők és az ellenségeskedők lefegyverezéseért. A farizeusok és a Heródes-pártiak is csak azért kérték Jézust arra, hogy mutatványosként, színészként vagy akár szinte varázslóként mutassa meg, bizonyítsa be jelek által isteni erejét, mert az égi jelek elmaradása is csak ürügy volt arra, hogy ne higgyenek benne. A farizeusok és a Heródes-pártiak nem is akartak hinni benne, nem is akarták hinni, hogy Ő Isten Fia, a megváltó Úr.

Mi, tanítványok, nem kételkedhetünk abban, hogy Jézus Isten Fia. Nem azért hiszünk Benne, mert csodát tett velünk, hanem azért tett csodát velünk és azért tehet még csodákat velünk, mert mi Benne hiszünk, csak Őbenne bízunk. Mi nem ürügyeket keresünk Jézusra nézve, hanem szolgálatot; nem jeleket kérünk, csodákat kívánunk, hanem követjük őt; bízunk benne, áldására várunk. Nekünk nem a farizeusi kovászra van szükségünk, hanem az Ige kovászára, mely által az élet kenyere táplálunk és azt esszük, ami táplál, ami lelkileg egészséges, ami lelki növekedést eredményez.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

BÓDÁS JÁNOS

Új kenyér

*Az új búza már ömlik a garatra.
A föld hálás volt, most is fizetett.
Hogy új kenyér került az asztalodra,
tudod-e, hogy kinek köszönheted?*

*Köszönd meg népem dolgoz önmagadnak,
köszönts az ekét, kaszát, szekeret,
követ, szitát – s mind kik szerszámot adtak,
ki fűrt, kalapált, szőtt vagy tervezett,*

*a vetőket, az aratót, a molnárt,
a péket, s kik a kenyeret kihordták...
De az égre is emeld fel szemed,*

*(tudod, hogy fényt, szellőt, záport ki ad)
s töltse be szívved csendes áhítat,
mikor az új kenyeret megszeged.*

Lelkésztovábbképző gyülekezetlátogatással

A györgyfalvi továbbképző résztvevői, Erdélyből és Hollandiából

Tizedik alkalommal rendezett önkéntes továbbképzőt erdélyi és hollandiai lelképásztoroknak a Romániai Református Lelkésztovábbképzési Szövetség (RORLÉSZ) és a Juhász István Alapítvány a Kolozsvár melletti Györgyfalván. A tanulmányi napok keretét Dietrich Bonhoeffer: *Az egyház lényege* című munkája adta. A vértanúságot szenvedett német lelképásztor summásan mutat rá az egyház világban elfoglalt helyére és kötelességére, ami a második világháború előestéjén, a náciizmus szorításában elodázhatatlan állásfoglalásra és hitvallásra készíteti. A kötetet igényes és gördülékeny fordításban, *Visky S. Bélának* köszönhetően immár magyarul is kézbe veheti az olvasó.

A továbbképző két részből állt. Május 30. – június 2. között a holland lelképásztorok ellátogattak egy-egy gyülekezetbe, hogy betekintést nyerjenek az itteni spirituális szolgálatba, majd hétfőtől csütörtökig Györgyfalván tudományos kerekasztal mellett próbálták megfogalmazni, miben áll ma a lelkeszi identitás?

Így köszönthettük Irinyben is *Wim Loosman* tiszteletet, aki az Amszterdam vonzaskörzetéhez tartozó Hilversum város Morgenster (Hajnalcsillag) nevű templomának lelkesze. Az 1300 lelket számláló közösség neve a Jel 22,16 versére utal, ahol Jézus felfedi kilétét az idők teljességében. Loosman tiszteletes részt vett a konfirmációs előkészítőn, egy gyermekbibliaórán, sőt prédikált is a vasárnap délelőtti istentiszteleten. Alkalma nyílt találkozni Érendréd község polgármesterével, *Papp Tiborral*, a helyi tanács RMDSZ-frakciójával, illetve kötetlen

beszélgetést folytatni az egyházközség presbitériumával.

A vasárnapi istentisztelet különlegességét az adta, hogy a hívek holland, angol és magyar nyelven is hallhatták az igét. Vetített képes bemutatóval mutattuk be vendégünk szolgálati helyét. A Morgenster egy új templom, amely egy csillagot formáz meg, az ablakait is úgy alakította ki tervezője, hogy a fény egy szikrázó csillag játékát teremtse meg a belső térben. A gyülekezet istentiszteletében megőrizte az egyetemes egyház örökségéből a liturgikus színeket, és a modern külső ellenére nem holmi elektromos, hanem valódi koncertorgonán kísérik az énekeket. Nagy hangsúlyt helyeznek rá, hogy a gyermekek otthon érezzék magukat a gyülekezetben, akiket gondosan be is vonnak a vasárnapi alkalmak során: számunkra talán szokatlan látvány, de náluk teljesen természetes, hogy a kicsik a templomban a padlón ülve fogják körül a szószéket és a prédikáló lelkeszt. Lényeges különbség egy holland és egy erdélyi egyházközség között, hogy németalföldi testvéreinknél a lelképásztor munkaidejét a családlátogatás, beteglátogatás és prédikálás tölti ki, mivel a gazdasági ügyek felügyelése, a különféle beruházások megtervezése és kivitelezése a presbiterek dolga.

Györgyfalván 26 résztvevő gyűlt össze. Dr. *Visky S. Béla* és dr. *Wilken Veen* voltak a továbbképző tudományos mentorai, a szervezők nevében pedig *Sógor Géza* RORLÉSZ-elnök és *Ries Nieuwkoop*, a Juhász István Alapítvány elnöke moderálta a fórumbeszélgetéseket.

GERÉB MIKLÓS

Képes hírmondó

Ballagási ünnep a Partiumi Keresztény Egyetemen

Kórusok ünnepe a Parlamentben. Erdélyt a Bihari Egyházmegye lelkész-kórusa képviselte

Végvári lelkészértekezlet

Diaszpóra-konferencia a Niagara-vízesés közelében

Hegyközkovácsi él és látszani akar

NŐSZÖVETSÉGI KONFERENCIA SÓLYOMKŐVÁRON

Egymás segítségére lenni

Nők a szolgálatról. Fontos a közösség, a csoportos foglalkozások, a lelki beszélgetések

Immár 10. alkalommal került sor a Szilágyosmlyói Egyházmegye hagyományos nőszövetségi találkozására június 8-án. A közel 250 résztvevő napfényes időnek és gazdag programnak örvendhetett a festői Súlyomkőváron.

A megnyitó istentiszteleten, az Ippi Református Énekkar szolgálatát követően Orosz Béláné Farkas Réka lelképásztor hirdette Isten Igéjét az 1Kor 6,19-20 alapján. A keresztyén ember tudatában kell legyen annak, hogy teste a Szentlélek temploma. Nem tehet azt, amit akar, hanem csak azt, ami méltó az Isten Lelkének lakóhelyére. A templom a szolgálat színtere. A templomban azt dicsőítem, azt imádom, azt szolgálom, aki számomra a legfontosabb, aki az első helyen van az életemben. Hogyan lehetek én a Szentlélek temploma? Ha magunkba tekintünk, méltatlanoknak, bűnösöknek, tisztátalanoknak tekintjük testünket-lelkünket. De Isten Lelke mégis lakni akar bennünk úgy, hogy előbb meg akar tisztítani, újítani, át akar formálni. Engedjük hát, hogy végezze bennünk ezt a tisztító munkát, hogy méltókká váljunk.

Az igehirdetést ismét az ippai énekkar szolgálata követte, majd Paniti Eszter lelképásztor, egyházmegyei nőszövetségi elnöknő köszöntötte az egybegyűlteket. Beszámolt a Nőszövetség 2012. évi tevékenységéről, kiemelve a szolgálatok sokszínűségét.

Jómagam, a köszöntés rendjén a nők, asszonyok szolgálatának tisztességéről, megbecsüléséről szoltam. A templomban vagy otthon, a konyhában, a kertben, a gyermek vagy a férj mellett, mindenhol szolgálatkészen állnak helyt az asszonyok. A bányászok egymásnak „Jó szerencsét!”, a hajósok pedig „Jó szelet!” kívánnak. Én az asszonyoknak „Jó szolgálatot!” kívántam, hogy ezután is töretlenül, kitartóan szol-

gálják családjaikat és Anyaszentegyházunkat.

Ezt követően egy előadást hallgattunk meg Dr. Marsiné Görgényi Márta, szentpéter-szei háziorvos részéről *A test és a lélek egészségének fontosságáról*. Családorvosként a test gyógyításával foglalkozik, de legalább ilyen fontosnak tartja a lélek egészségét, gyógyítását, ápolását. A tartós lelki betegségek testi problémákat is előidézhetnek. Ezért is fontos a lélek ápolása, gyógyítása. Befolyásolhatjuk a táplálkozásunkat, az életvitelünket, a mozgásunkat. De ez nem elég. Az érzelmeink, érzéseink, lelki funkcióink és a gondolkozási funkcióink is rendbe kell legyenek. Mindig ki kell egyensúlyoznunk a lelki mérleget. Vessünk számot a gondjainkkal, bajokkal és a mérleg másik oldalára helyezük el örömeinket, áldásainkat. Nem igaz az, hogy csak bajok vannak. Mindig meg kell látni a sok jót, a sok áldást, a rosszban is a jót, és ezekkel kell kiegyensúlyozni a mérleget.

Nem mindenkinek sikerül ez. Sokan jutnak el egészen a depresszióig. Minden ötödik ember szenved benne. Legtöbbször valami veszteség okozza azt a lelki fájdalmat, ami depresszióba sodorja az egyént. Ennek vannak tünetei: érzelmi tünetek (levertség, sírógörcs); gondolkodási tünetek (önvád, bűntudat, öngyilkossági gondolatok); motivációs tünetek (passzivitás, kedvetlenség); testi tünetek (étvágytalanság, gyomorpanasz, alvászavar). Bármelyik tünetet észleljük magunkon vagy másokon, forduljunk szakorvoshoz. A pszichiáter régen csak az idegbetegekkkel foglalkozott, ám az utóbbi évek azt igazolják, hogy egyre több lelki beteg szorul a segítségükre. Az elmagányosodás ellen fel kell vennünk a harcot. Fontos a közösség, fontosak a csoportos foglalkozások, a lelki beszélgetések. Ebben legyünk egymás segítségére.

Az előadás utáni szünetet követően a Krasznai Ifjúsági Zenekar szolgálatát hallgathattuk meg Kovács István lelképásztor vezetésével. Ifjúsági dalokat, klasszikus énekeket és énekeskönyvünk ősi kincseit hallhattuk gitár, zongora és furulyakísérettel.

Kocsis Klára zászlóánya felkötötte az Egyházmegyei Nőszövetség zászlójára az erre az alkalomra készített szalagot. Ezután bizonyágtételek következtek az asszonyok részéről, majd emléklapokat osztottak ki minden nőszövetség részére.

A záró áhítaton Dakó Éva kórházlelkész szolgált a Zsolt 29,11 verse alapján. Az erőt és a békesség isteni áldásairól szólt. Vannak dolgok az életben, amiket ellentétpárokban értünk meg igazán. Az erőt akkor értékeljük, amikor erőtlene vagyunk, a békességet pedig akkor, amikor háborúságot szenvedünk. Az egészség a betegség tükrében válik értékessé. Isten mindenből a legjobbat akarja nekünk adni. Isten az erő Istene és a békességé, és aki kér Tőle, az kap mindenből, amire szüksége van.

A konferencia szeretetvendégséggel zárult. Köszönettel tartozunk a szervezőknek, a sarmasági szakácsasszonyoknak, a szolgálattelvőknek és mindenkinek, aki hozzájárult e találkozó sikeréhez.

SZÖNYI LEVENTE esperes

ADY ENDRE

A kenyér

*Mit esdve kért a jámbor názárethi,
Ma száz és száz átkozva, sírva kéri.
Nem változtunk mi emberek: magunk,
De, jaj, sokan, nagyon sokan vagyunk,
Halk sóhajban ezreknek vándor reszket:
Ma nem egy váll hurcolja a keresztet...*

*Szent örület, felséges, bamba, léha,
Embernek lelke, életnek babérja,
Amit lövell gyötrődő ember-elme,
Embernek lángja, vágya, gerjedelme,
Mit a tudat, az eszmélés felér:
Mind testi tűz, mind gerjedés, kenyér!...
Teremtő tűz, versenyre, síkra készítő
Vagy megtörő, siránkozó, emésztő...*

*Mit esdve kért a jámbor názárethi,
Ma száz és száz átkozva, sírva kéri...
Ki bámulója földi szépnek, nagynak,
Hívóje diadalmas akaratnak
S kenyér-tűztől, teremtő tűztől lángol:
Hallgassa meg, mit ezrek jaja vándor
S a lelkét ossza, vágja ketté néha,
Közös babér az életnek babérja.*

A SZILÁGYSOMLYÓI EGYHÁZMEGYE XI. KÓRUSTALÁLKOZÓJA

Az Úr kezében életem!

Isten magasztalásának különleges alkalmá volt a kórustalálkozó

Szentháromság vasárnapja nemcsak az Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy örök, igaz Isten dicsőségét hirdette, hanem egyházmegyénk életében ez a nap gyülekezeteink kórusai találkozásának áldott alkalmá is volt.

Isten akaratából immár a XI. kórustalálkozóra került sor május 26-án, melynek helyszíne a sarmasági református templom volt. Püösök József Attila házigazda lelkipásztor a Zsolt 81,2a szavaival köszöntötte a népes gyülekezetet: „Az Úrnak kegyelmességét hadd énekeljem örökké!” A lelkipásztor azt is elmondta, hogy ugyanezzel az igével köszöntötte a 10 évvel ezelőtti első kórustalálkozó résztvevőit is, amely szintén Sarmaságon volt megtartva.

Isten üzenetét a 150. zsoltár alapján Szőnyi Levente esperes hirdette. Isten magasztalásának különleges alkalmá ez a kórustalálkozó is, hiszen dicsőíthetjük Őt hangszerrel, hangszállal, szívünkkel, lelkünkkel, egész lényünkkel – hangzottak a bevezető gondolatok.

Ighirdetés után újra Püösök József Attila vette át a szót, aki azt kívánta a kórusoknak, adjon az Úr a tehetség mellé Lelket is, hogy az elhangzó szolgálatok valóban elnyerhessék az Ő tetszését. A házigazda szomorúan állapította meg, hogy sajnos vannak hiányzók. A templom jó néhány padsora üresen maradt, azok a helyek, amelyek a szilágyperczeni kórus számára voltak fenntartva. Megdöbben és együttérző szívvel vettük tudomásul ennek az okát: a percesi kórus úton a találkozó helyszíne felé balesetet szenvedett, és sajnos személyi sérülések is történtek. A szomorú hírt közlő lelkipásztor értük szóló imádságra buzdított mindenkit.

De hiányzott a kórustalálkozóról egy olyan személy is, aki már nagyon hozzáért minden résztvevő szívéhez: Guttman

Mihály, a Romániai Magyar Dalosszövetség tiszteletbeli elnöke, mindnyájunk „Misi bácsija”, akit a találkozó előtt néhány nappal szólított haza az Úr. Fáj a szívünk a hiányzóért – zárta köszöntését a sarmasági lelkipásztor –, de örülünk azoknak, aki itt van!

Ezek után Széman Péter, a Báthory István Alapítvány elnöke, a kórustalálkozók mindenkorai lelkes támogatója szolt az egybegyűltekhez, megemlékezve Guttman Mihály munkásságáról és arról a sok biztatásról, amely által mindent megtett, hogy második anyanyelvünk, a zene, megtalálja helyét az életünkben. A szeretetteljes méltatás végén néhány pillanat csenddel adóztunk Misi bácsi emlékének.

A kórusok szolgálatát Paniti Zoltán, egyházmegyénk zenei előadójának szavai vezették be, aki az ApCsel 16,25 („Éjjeltájban pedig Pál és Silás imádkozván, énekkel dicsőítették az Istent”) alapján biztatta Isten dicsőítésére az énekkarokat, majd egyenként a szószék elé szólította a szolgálattevőket. A sort a Szederinda citeracsoport kezdte, s folytatták a gyülekezeti kórusok a következő sorrendben: Ipp, Kraszna, Sarmaság-Bányatelep, Szilágybagos, Szilágyborzás, Szilágylompért, Szilágynagyfalu (két kórusal), Szilágy-somlyó, Varsolc, Sarmaság. A sor a Csillagvirág kamarakórus szolgálatával zárult. Ezek után csendült fel az idei kórustalálkozó közös éneke: Brahms: *Az Úr kezében életem* című, mely megrendítően csodálatos lelki élményt ébresztett mind az éneklők, mind pedig a hallgatók szívében.

Paniti Zoltán zenei előadó az értékelés rendjén mindegyik kórusnak gratulált a fejlődésért, elmondva azt is, hogy számára egy csodálatos igehirdetés volt az egész kórustalálkozó. A részvételi emléklapok ünnepélyes kiosztása és nemzeti imádságunk el-éneklése után bőséges szeretetvendégségre

került sor a templomkertben és a gyülekezeti teremben.

Isten után illesse köszönet a sarmasági gyülekezet minden tagját, akik az Úr áldott eszközeiként szerető szívvel mindent megtettek e találkozó sikeréért és áldásaiért!

BOGDÁN SZABOLCS lelkipásztor

Székelly asztali áldás

Étkezés előtt

*Ki asztalt terítesz
az égi madárnak,
Teríts asztalt,
teríts szegénynek
s ároának!
Nyújtsd ki Atyánk,
nyújtsd ki jóságos kezedet!
Adj a koldusnak is
tápláló kenyeret!
Ételben, italban
legyen bőven részünk,
Gondviselő Atyánk,
könyörögve kérünk!
Ámen.*

Étkezés után

*Gondviselő Atyánk,
asztalodtól kelve,
szívükből hálát adunk,
kezünket összetéve.
Áldd meg ezt a házat,
s ennek a gazdáját!
Fordítsd vissza néki
a vendéglátását!
Szánd meg a szegényt,
a szenvedőt s az árvát,
s a benned bízóknak
viseld mindig gondját!
Ámen.*

Az egyházi diplomácia is „csatatér”

Manapság a külhoni egyházak inkább gyanakvással, semmint érdeklődéssel tekintenek Romániára, a bizánci típusú, kétarcú ortodox egyházpolitikát is ide értve – mondja Antal János külügyi előadótanácsos, aki tizenkét éve tölti be ezt a tisztséget.

– Az önnel kapcsolatos cikkek tanúsága szerint három fő téma kapcsolódik egyházkerületi tevékenységéhez: külügyek, restitúció és átvilágítás. A honi viszonyok ismeretében az utóbbi kettő nem lehet túl hálás feladat. De haladjunk sorban, mióta vezeti a kerület külügyi szolgálatát?

– Tizenkét éve, 2000 óta. Hivatali elődömet, Sógor Csabát abban az esztendőben választották csíkszéki szenátorrá. 1996 októberétől külügyi referensként dolgoztam az egyházkerületnél, belülről ismertem egyházunk külhoni kapcsolatait, kézenfekvő volt a kinevezésem. 1996 augusztusában, a III. Magyar Református Világtalálkozó alkalmával kerültem önkéntesként az egyházkerülethez, angol nyelvű sajtótudósításokat készítettem a rendezvény-sorozatról. Tőkés László püspök úr marasztalt, megtisztelőnek tartottam, szívesen maradtam.

– Hogyan tekintenek manapság a külhoni egyházak Romániára, illetve a romániai reformátusokra? Gondolom, már véletlenül sem úgy, mint a rendszerváltozás hajnalán.

– Összetett a kérdés, a válasz is sokrétű. Manapság a külhoni egyházak inkább gyanakvással, semmint érdeklődéssel tekintenek Romániára, a bizánci típusú, kétarcú ortodox egyházpolitikát is ide értve. Huszonkét év után tisztábban látnak a hazai ökumenikus kapcsolatok vonatkozásában, illetve ráeszméltek, hogy az 1991-ben alapított romániai felekezeti szervezeten – közismertebb nevén az AIDRom – sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket...

Külföldön szeretettel és tisztelettel viszonyulnak a magyarokhoz, a tájékozottak nagyrabecsüléssel tekintenek az erdélyi és partiumi református hagyományokra, a rendszeres hitvallásban és hitvalló rendben élő egyházunk szilárd önazonosságára. Velük könnyű dolgunk van: közösséget vállalni, segíteni, építeni jönnek évről-évre, 1989 óta lankadatlanul. Míg némelyek kiábrándultak, vagy épp ellenségesen tekintenek egyházunkra. A nemzetközi porondon való, világi érdekérvényesítéshez hasonlóan az egyházi diplomácia is „csatatér”: jól azonosítható érdekek mentén számos alkalommal oktatták már ki egyházkerületünket külföldről, egy szűk liberális csoport ugyanolyan hangnemben „keménykedett” velünk nemzetközi egyházi fórumokon és a külhoni egyházi sajtóban,

mint manapság a világi szövetségek és a nemzetközi sajtó Magyarországgal – és hát minket is többnyire „hallomások” alapján leckéztettek... A jogos vagy okatlan kritikák elfogadásához, a félreértések tisztázásához méltó alázat és kellő türelem szükséges. Sok külhoni beszélgetőpartnerem például semmiképpen sem tudja megérteni, hogy mire való ez a „magyar reformátusság” –

Csúry István püspökkel a Református Világközösség alakuló ülésén

Romániában. Legutóbb két jóhiszemű hollandus győzködött arról, hogy „célravezetőbb” volna román nyelven tartani istentiszteleteinket.

Mások érdektelenül viszonyulnak egyházunkhoz, és ők vannak többségben; az ő megszólításuk komoly kihívás. Keleti és nyugati egyházaink és társadalmaink nem egyesületek automatikusan újra a vasfüggöny leomlása nyomán. Az ateista diktatúrák hermetikusan elzárták a kelet-európai egyházakat nyugati testvéregyházaiktól, idehaza hosszú évtizedekig üldözték a vallási élet megnyilvánulásait, és módszeresen rombolták az egyházi struktúrákat. Ez idő alatt nyugaton kiüresedtek a templomok, mára erősen meggyengült a református egyházak ereje és tekintélye, aggasztó méreteket öltött az elvilágiasodás. Számunkra elképzelhetetlen, de egy nyugati ember például már teljesen rendjén valónak találja egy vendéglővé vagy luxusszállodává alakított templom látványát környezetében. A rendszerváltás hajnalán tódultak vidékünkre a nyugati „misszionáriusok”, de nyugaton a belmisszió jelenleg elsőbbséget élvez a külmisszióval szemben.

– Melyek azok az egyházak, amelyekkel elmélyült a kerületi szintű kapcsolattartás?

– Hagyományos jó kapcsolatot ápolunk a svájci, a holland és a németországi református egyházakkal. Csúry püspök úrral az elmúlt időszakban ellátogattunk Bernbe és Hannoverbe, a Svájci Protestáns Egyházak Szövetségéhez, illetve a németországi Református Szövetség székhelyére. Ősszel a Skót Egyház moderátora tesz látogatást egyházkerületünkben, illetve június folyamán a

Németországi Protestáns Egyházak tanácsának elnöke érkezett vidékünkre. Egyházkerületünk a Szlovákiai Református Keresztény Egyház mellett szoros testvéregyházi kapcsolatokat ápol az Írországi, illetve az Amerikai Presbiteriánus Egyházzal és a Lengyelországi Református Egyházzal.

A rendszerváltozás utáni 20 évben – Tőkés László püspöki mandátuma idején – felekezeti oktatásunk visszaállítására koncentrált egyházunk – ezen a téren kamatoztattuk leginkább egyházkerületünk külhoni kapcsolatait. „Az óvodától az egyetemig” jelszóval kitűzött célt sikerült megvalósítani. Csúry István püspök úr 2010-es hivatalba lépése óta a diakóniai munka kiterjesztése és megerősítése, az egészségügyi ellátás javítása és a szórványmunka kiemelt támogatása a legfőbb cél. Felvállalt céljaink eléréséhez elengedhetetlen a nyugati testvéregyházaink segítségnyújtása, és nyitottak is az együttműködésre. Az egyházkerületi szintű külügyi munka nemzetközi konferenciákon, egyházvezetői szintű vagy segélyszervezetekkel való egyeztetések alkalmával, a református vagy felekezeti egyházi szerveződések közgyűlésein, azok éves

területi vagy szakbizottsági ülésein zajlik, és szerves része a világi döntéshozó testületek és nemzetközi szövetségek rendszeres tájékoztatása híveink helyzetéről, jövőképéről. Tapasztalataim szerint a gyülekezeti szintű, külhoni testvérkapcsolatok áldásosan működnek, bár igaz, hogy az egyházkerületnek leginkább csak a megromlott kapcsolatokra van rálátása, de ezek száma elenyésző.

– **Restitúció... A kárpótlási folyamat akár 2030-ig is elhúzódhat, mivel a román állam nem érdekelt a folyamat felgyorsításában – mondta egy tavaszi előadásában.**

– Jól érzékelhető, hogy a restitúciós folyamatban a mindenkori román államhatalom ellenérdekelt, annak intenzitása külső, nemzetközi nyomásra erősödik. Egyházkerületi ingatlan-visszaszolgáltatási statisztikáink igazolják, hogy a tulajdonképpeni restitúció a NATO-csatlakozás évében (2004-ben kezdődött el) és az EU-csatlakozás évében (2007-ben) vett újabb lendületet, majd szép csendben kifulladt. A 90-es évek közepén egy, a bukaresti kormány által megrendelt kimutatás szerint a romániai egyházaktól elkobzott ingatlanok értéke elérte az ország egy éves bruttó nemzeti össztermékének értékét – és ez már önmagában is elég indok volt arra, hogy a román kormányok ellenérdekelték legyenek a restitúcióban, ráadásul napjainkban is további időhúzásra rendezkednek be, hisz a jelenlegi kormány a következő parlamenti ciklusra hátráná a kárpótlás terhét, amely egyes becslések szerint akár 16 milliárd euróra is rúghat.

Egyházkerületünk méltánytalannak tartja az új kárpótlási törvényt, akárcsak azt, hogy a visszakapott épületekben további 10 évig kell megtúrnai bérlőként a bennük működő közintézményeket. Még szerencse, hogy a strasbourgi bíróság javaslatára az eredeti szöveget úgy módosították, hogy a tulajdonosoknak nem 25, hanem legfeljebb 10 évig kell megtartaniuk a közintézmények által használt ingatlanok rendeltetését... A visszaadott épületek rendszerint katasztrofális műszaki állapotban voltak. És noha a visszaadott ingatlanok többségükben igencsak lelakott – mondhatni romos – állapotban kerültek vissza az egyházhoz, a román többségű önkormányzatok szinte minden esetben a pereskedést választották, meggátolva az országos Restitúciós Bizottság által visszaszolgáltatott ingatlanok egyházi birtokbavételét.

A nemzetközi döntéshozók tájékoztatásához nélkülözhetetlen, pontos adatok érdekében, 2000 augusztusára készítettem el a címeikkel és helyrajzi számokkal ellátott, hiánypótló összesítő kimutatást a romániai magyar történelmi egyházaktól elkobzott ingatlanvagyonról, amely tételesen kimutatta, hogy a román kommunista rendszer több mint 2140 ingatlant kobozott el az

„Felvállalt céljaink eléréséhez elengedhetetlen a nyugati testvéregyházaink segítségnyújtása”

erdélyi magyar egyházaktól – egyházkerületünköt pedig 348-at.

Ezidáig a Restitúciós Bizottság mintegy 230 kérésünk sorsáról döntött, az elutasító válaszokat is ide értve. A vissza nem szolgáltatott épületeink közül a legjelentősebb a Wesselényi Kollégium, illetve a máramaros-szigeti iskolaépületek utcányi sora.

– **Van-e reális esély arra, hogy a zilahi református kollégium visszakerüljön egyházi tulajdonba?**

– A zilahi kollégium ősi épülete vissza fog kerülni egyházkerületünk tulajdonába. A Wesselényi Kollégium épülete egyébként az egyetlen olyan református kollégium Romániában, amely nem került vissza jogos tulajdonosához. A dokumentumcsomagot, mely alátámasztja a jogviszonyt a református egyház és a református kollégium között, és ugyanakkor megfogalmazza az épület visszaigénylésére vonatkozó kérelmet, iktatták az országos restitúciós bizottságnál. Tudomásom szerint 2008 őszén már kész volt a határozattervezet az épület visszaszolgáltatására, erre mégsem került sor.

– **Átvilágítás... Tizenöt év alatt a 90 kikért iratcsomónak csupán felét kapta meg a Szekuritáté Irattárát Vizsgáló Bizottságtól (CNSAS) az Egyházkerület. Vagyis itt is látványos a folyamat lassúsága.**

– Az egyház nem „világi” intézmény. Az egyháznak etikai, erkölcsi, teológiai tartása van, amit a hívek elvárnak és számon is kérhetnek. Következésképpen a közvélemény az egyházi besúgókat másként kezeli, másként viszonyul hozzájuk, mint egy közönséges gyári spiclihez. Az ateista állammal való lelkipásztori együttmű-

ködés, a véreskezű politikai titkosrendőrségnek a kiszolgálása megbotránkozást kelt a hívek körében. A lelkészekre nehezedő hatalmas nyomás bűnöseit viszont – a tartóztatásokat, a titkosszolgálatok megannyi tisztségviselőjét, a kommunista rezsim pri-békjeit – a mai napig nem vonták senki felelősségre, híveink keserűen tapasztalják, hogy az egykori funkcionáriusok és szekusok megúszták az elszámoltatást, sőt jelenleg is jól megy soruk. Ugyanakkor szembe kell néznünk a tényekkel: következményei kell legyenek annak, ha az egyházi szolgálattevő karrierjét köszönhette a román titkosrendőrséggel való együttműködésnek, vagy pénzért árulta el lelkészársait, híveit, barátait. A kilencvenes években lelkiismereti alapon történt az átvilágítás: több közgyűlési, igazgatótanácsi határozat mondta ki, hogy akik együttműködtek a kommunista rendszer titkosszolgálatával – „lelkiismereti kényszer alatt” – ne vállaljanak egyházi tisztséget, tartózkodjanak a jelöléstől.

Egyházkerületünk vezető testületei „belső amnesztiával” szerették volna lezárni egyháztörténelmünk egyik legsötétebb szakaszát – az érintettek viszont nem öntötték tiszta vizet a pohárba. A Securitate Irattárát Vizsgáló Bizottság megalakulása nyomán, 2007-ben szembesültünk a korabeli dokumentumokkal, azóta több ezer oldalnyi dokumentumot bányásztuk elő a bukaresti levéltárból. A CNSAS egyébként hivatalból bírósági eljárást indít az egykori szekus-tisztek és szekus-besúgók ellen, több királyhá-gómelléki lelkipásztort is elmarasztalt már a világi bíróság. Ezen eljárásokkal párhuzamosan, illetve ezek módszertani mintájára folyik a belső titkosszolgálati átvilágítás egyházkerületünkben. Az átvilágítási folyamat valóban lassú, de érezhető hatása van, azok akik „könnyűnek találtattak” többen is nyugdíjba vonultak, mások lemondtak választott tisztségükről, van, aki külföldi szolgálatra szegődött el, mások már nem jelölték magukat új tisztségre. Ez az öntisztulási folyamat része.

FABIÁN TIBOR

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

a hagyományos folyóírást megtanulniuk, helyette a gépeléssel kell megismerkedniük a gyerekeknek. Az ott élő szakemberek szerint a jövőben úgyis mindent valamilyen gépen írunk majd, így felesleges ilyen „elavult tudományokra” oktatni a kicsiket. Minek is? Már a kérvényeket sem kézzel írjuk, hanem sok esetben sms-t kell küldeni. Minden digitalizálódik és egyúttal degenerálódik. Így lépünk be a digitális demencia korszakába (elbutulás, a szellemi képességek visszafordíthatatlan hanyatlása – a szerk.), ahol nemsokára ugyanúgy hüvelykujjal fogunk „ellátni kézjegyükkel” egy-egy papírt, mint a múlt században dédanyáink.

IDENTITÁS (HAZASZERETET – KOZMOPOLITIZMUS)

Református magyar vagy magyar református vagyok?

Nem az a református magyar, akinek a nagyapja is az volt, hanem akinek az unokája is az. Kemény megállapítás ez, főleg tájainkon, ahol az asszimiláció és az istentelenség egyre forgácsolja sorainkat. Kemény, de igaz, még ha nagyszülőként és szülőként „tehetetlenül” is szemléljük az utánunk jövő generációk értékvesztését: a hitbeli, erkölcsi és nemzeti kötelekeink fájdalmas felzúdulását.

Amikor Isten az égő csipkebokorban „bemutatkozott” Mózesnek, ennyit mondott: „Vagyok, aki vagyok...” (2Móz 3,14a). Ez a Vagyok az örökkévaló Isten, aki önmagáról az állandóságot, a létezését, a múltat és a jövőt egyben tárta fel. Az Úr Jézus ugyancsak az állandóságot és a velünk való közösségvállalást hangsúlyozta, amikor azt ígérte nekünk: „...veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20b). Isten pontosan tudja, hogy Ó kicsoda. A Szentírásból tudjuk, hogy „Isten a maga képmására alkotta az embert” (1Móz 9,6b), vagyis nekünk is tudnunk kellene, hogy kik vagyunk...

Az identitás alatt azonosságtudatot, önazonosságtudatot értünk; s valami miatt ezt a fogalmat szinte kizárólag a nemzeti hovatartozásunkhoz kapcsoljuk. A latin eredetű kifejezés azonban azt is jelenti, hogy azonosság. Pusztán így, minden „tudat” nélkül. Az azonossághoz azonban nem elég egyetlen valami, hiszen ami egyedi, az semmivel sem azonos. Kivel vagy mivel vagyok én azonos? Az Istennel? A teremtmény nem azonos a Teremtőjével, ahogy a szobor sem a szobrasszal és az ónarckép sem a festőjével. Nem vagyunk azonosak az Istennel – de hasonlóak vagyunk hozzá. Az Úr Jézusról mondja az írás: „...nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt” (Zsid 4,15). Ez a hasonlóságunk tőlünk függetlenül áll fenn. Vagyis: akkor is így van, ha nem tudatosítjuk. Ám ha tudatosul bennünk, akkor értéké válik, megtartó és gyarapító erő forrásává lehet: éppen azért, mert Istentől való. Az Istenhez való hasonlóságunk tisztázása után vizsgáljuk meg, hogy mennyire vagyunk hasonlóak egymáshoz. (...)

Nemzeti hovatartozásunk Istentől való. És ugyanez az Isten a többi keresztyén nép és nyelv Istene is. Magyarságunk éppen a keresztyénségünkben tud felértékelődni és tudja megtalálni az Istentől rendelt helyét. Ha ezt tudatosítjuk, attól még nem vagyunk nacionalisták. De ha nem vesszük figyelembe, akkor könnyen azzá lehetünk. A nemze-

ti hovatartozásunk nem nőhet a szeretetparancsolatban foglaltak fölé! A nacionalista ember éppen ott téved, hogy figyelmen kívül hagyja aényt, hogy a másik ember is Isten teremtménye, sőt Jézus vérén megváltott gyermeke.

Egy hívő ember soha nem lehet nacionalista, de nem lehet kozmopolita sem. A kozmopolita azt jelenti: világpolgár, az egyetemes emberi haladás iránt elkötelezett ember. Ám mi tudjuk, hogy a keresztyénség több az emberi haladás eszméjénél, több a humanizmusnál, hiszen az élet valódi értelmét tárja elénk. A keresztyén ember nem az egyetemes emberi haladás elkötelezettje, hanem az Úr Jézusé. A kozmopolita tehát a bűnben lévő világ embereszményéhez igazodik, holott Pál apostol egyértelműen fogalmazott: „...ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” (Róm 12,2).

A szónak van egy másik értelme is: a kozmopolita olyan ember, akit nem fűznek szorosabb szálak népéhez és nemzete kultúrájához. Vagyis nem vállalja az azonosságot a többiekkel. Ez már a teremtés eredeti rendelkezésével is ellentétes, hiszen Isten nem a nagyvilágba pottyantotta bele az embert, hanem kijelölte mindannyiunk helyét. A néphez, nemzethez, kultúrához való kötődés Istentől való, és gyökereket jelent. Megmaradást abban, amibe az Úr behelyezett. Ismét Pál apostol int ennek fontosságára, amikor Timóteushoz intézi szavait: „De te maradj meg abban, amit tanultál” (2Tim 3,14a).

De hogyan éljen Istentől való önazonosságtudattal az egyház és az egyház embere egy olyan társadalomban, amely ezt a tartást nem értékeli, sőt inkább megveti és támadja?! A mai világ nem akar gerinces és erkölcsös, tartással bíró embereket nevelni. Nem kell „magyarkodni” – mondják sokan. A mi társadalmunk sokkal inkább gerinctelen, manipulálható, „konzumidióta” embe-

VENDÉGOLDAL – 2013. Minden eddigi *Vendégoldal* rovatunk beköszöntőjében felidéztek az indulást, mely egyben magyarázatot is nyújt a miértre. A 2007 októberében, Nagyváradon tartott Királyhágómellék–Felvidék testvéregyházi találkozóon megegyezés született a *Kálvinista Szemle* és a *Harangszó* szerkesztői között, hogy évente egy alkalommal, *Vendégoldal* címen, önálló rovatban közölnek válogatást a testvér-egyházkerület lapjának cikkeiből. Idén immár hatodik alkalommal – mindkét lapban hagyományosan augusztus folyamán – jelentkezik a két egyháztest testvéri kapcsolatát a gyakorlatban is megjelenítő két oldalas rovat.

FÁBIÁN TIBOR főszerkesztő

rek tömegének kialakítására törekszik. Mi magyarok meg különösen is zavarjuk a képet egy serdült korú nemzetállamban. Ezért mételegnek minket azzal, hogy ha Szlovákiában élünk, hát igazodjunk a többséghez, boruljunk össze, és adjunk már le abból a nagy magyarkodásunkból... Ez az út nem a krisztusi szeretet és az isteni rendelés útja. Nekünk őriznünk és művelnünk kell azt az „Édent”, amibe az Úr minket behelyezett. Ez pedig a keresztyénségünk, magyarságunk, református egyházunk, a saját gyülekezetünk és a családjunk.

És van még egy – ugyancsak provokatívnak tűnő – kérdés: lehet-e egy keresztyén egyház nemzeti (vagy nemzeti kisebbségi) egyház? A válaszom: igen! Isten kegyelmét egy magyar református (vagy református magyar) ember magyarul, a maga nemzetében, kultúrájában, történelmében és élő jelenében tudja csak igazán megélni. Ez volt a reformáció egyik nagy felismerése és vívmánya: anyanyelven, érthetően szólalt meg Isten igéje. Nemzeti tartása miatt nem lesz nacionalista egyetlen keresztyén egyház sem, sőt inkább jobban be tudja tölteni küldetését a rábízottak között.

Persze, ez a gondolat politizálásnak tűnik, és egyre gyakrabban mondják azt is, hogy az egyház ne politizáljon. Pedig meg van írva, hogy: „...a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését” (Róm 8,19); „Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják, és eltapsák az embe- rek” (Mt 5,13). Ezek az igék lerombolják a kételyeink falait, és nevéssé teszik az alibista eszméket a bűnös politikáról és a politizálni merő keresztyének hitetlenségéről. Krisztus tanítványa nem maradhat társadalmi elzártságban! Nem pártpolitikai vagy ideológiai érdekeket képvisel, hanem Krisztust a világban. Illés prófétának annak

idején ki kellett mondania Aháb királyról, hogy a kutyák fogják felnyalni a vérét, Jezábel királynéről pedig, hogy a kutyák eszik meg a tetemét Jezréel falainál. És úgy lett! Jeremiás még jármot is akasztott a nyakába, hogy kiábrázolja a hűtlenség jutalmát: a fogságot. Ez is megtörtént. A „politizálásunk” prófétai szerep ma is. Tartalma az evangélium hirdetése és a krisztusi értékrend felmutatása az igazság és a lelkiismeret hangján, az Istentől kapott értékeink (Édenünk) őrzése és művelése során.

Gyakran mondják hívó emberek is, hogy ne politizáljon az egyház, és főleg ne a lelkipásztor. Ilyenkor meg szoktam kérdezni: mi az, amire még nem kíváncsi az én szeretett testvérem? Ne beszéljek társadalmi jelenségekről, mert az politika? Ne mondjam ki, hogy a hazugság bűn, mert úgy is lehet érteni, hogy a hazug politikusokat bántom? Ne beszéljek a felebarát tulajdonának megkívánásáról, mert valaki úgy gondolhatja, hogy a korrupt vezetőket prédikálom ki? Vagy a paráznaság elítélését is tegyük indexre, mert – a mostani erkölcsi viszonyok közepette – sokakat bánthat a parancsolat? Esetleg azért, mert nem jó és nem kedves hallani, az ember bűnös voltáról se szóljak? Ám akkor nincs értelme beszélnem a bűnbocsánatról sem, a keresztről sem és Jézus Krisztusról sem... Akkor fölösleges a megváltásról és az abból fakadó emberi tartásról beszélni. Akkor nem kell identitás sem. Lehet, hogy így az embereknek fogunk tetszeni, csak hogy meg van írva: „Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek” (ApCsel 5,29b).

Református magyarként legalább annyit kellene tudnunk ma is, amennyit őseink tudtak és gyakoroltak: „A református ember mindennap Bibliát olvas és imádkozik; minden vasárnap istentiszteleten vesz részt; minden alkalommal él az úri szent vacsorával; jövedelmének a tizedét szabad belátásából Isten szent ügyére szánja, de a »tized tizedét« saját egyházközségének juttatja; »bölcsőtől a koporsóig« éli egyháztagságát; erényeiben példát adó és bűneiből, vétkeiből alázattal megtérni tudó.” S ha ehhez hozzátesszük a magyarságunk dolgát, akkor folytathatjuk a sort: nemzetiségét nem adja el és nem adja föl, gyermekeit magyar iskolában taníttatja, nemzeti ünnepeinket közösségekben megtartja, nyelvét használja és őrzi, nevét hivatalosan is magyarul használja, Isten iránti hálával büszke a múltjára, nemzeti történelmére és ezredéves államiségára, s a magyar jövőt Isten kegyelmében keresi és becsületes munkával munkálja.

Mi magyarul tudunk megmaradni legkönnyebben reformátusnak, és református keresztyénként fogjuk tudni megőrizni és gyarapítani Istentől való csodás ajándékunkat: magyarságunkat is. Adja az Úr, hogy így legyen!

Csicsói közösségépítés

Csicsó az Alsó-Csallóközben, Nagymegyertől délre, Komáromtól nyugatra fekszik a Duna bal partjának közelében. Református temploma 1788-ban épült klasszicista stílusban, tornyát 1796-ban építették. A legutóbbi népszámlálási adatok szerint 1292 lakosából 577 római katolikus, 471 pedig református (a többiek felekezeten kívüliként határozták meg magukat, vagy fel sem tüntették, melyik valláshoz tartoznak). A református gyülekezet lelkipásztora már tizenhárom éve *Lévai Attila*, akit idén megválasztottak a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karának dékánjává.

A népszámlálási adatokat elemezve a lelkipásztor elismeri, hogy az utóbbi tíz év alatt volt némi lemorzsolódás. 2001-ben még 546-an voltak a reformátusok, ami 75 fős fogyást jelent. De vannak rejtett tartalékok is, hiszen a felekezeten kívüliek száma megközelíti a kétszázat. A gyülekezet tíz évre szóló missziói tervében az elsődleges és legfontosabb cél, hogy igyekeznek megszólítani éppen ezt a csoportot, miközben törődnek a jelenlegi közösséggel is – árulja el Lévai Attila. A gyülekezet adatbázisa hozzávetőlegesen 440 nevet tartalmaz, s mivel a közösség nem olyan nagy, majdnem pontosan tudják, hogy kik a reformátusok a faluban.

A presbitérium eddig is mindent megtett a közösség lelki épüléséért, de akkor voltak igazán aktívak, amikor fizikailag kellett tenni – mondja a lelkész. A lelki értelemben vett „építést” korábban meghagyták a lelkésznek, illetve a gondnoknak. Mostanában viszont egyre több presbiter veszi ki a részét a családlátogatásból is.

Önszerveződéses alapon jött létre az asszonykör: már az is előfordult, hogy amikor a lelkész vagy a segédlelkész akadályoztatva volt, akkor is megtartották az összejövetelüket igeolvasás, éneklés és olyan tevékenység mellett, amely számukra hasznos. Ilyen szempontból látszik egyfajta átértékelődés – mondja a lelkipásztor, aki bízik abban, hogy megmarad ez a fajta lendület az asszonyokban, és intenzívebbé válnak a találkozási alkalmak.

Lévai Attila úgy látja, hogy még mindig a vetés a feladata Csicsón. Az utóbbi esztendőben nagyon sok olyan alkalmuk is volt, amelyek nem kifejezetten tartoztak a lelki munkához. Felvállaltak egyfajta közösségépítési feladatot is, ami azt jelenti, hogy a gyülekezet helyet adott olyan eseményeknek, amelyek a lelki tölteten túl nemcsak a református közösséget, hanem a faluét is formálni voltak hivatottak valamilyen módon. (...)

Lévai Attila, a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karának dékánja, csicsói lelkész

A gyülekezet lelki vezetőjének meg kell határoznia azokat az arányokat, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a gyülekezet lelkiileg megerősödjék – véli a lelkipásztor. Azonban azt is elismeri, hogy nem tudja, mennyire jó az az út, amit követnek – azt majd csak az elkövetkezendő időszak fogja megmutatni. Ez most a magvetés időszaka, ebben kell tennie közösen a gyülekezeti tagokkal. A növekedést pedig az Isten adja, és az aratásba is ő küld majd munkásokat – teszi hozzá Lévai Attila.

Csicsón hozzávetőlegesen harmincan járnak templomba vasárnaponként. Minden páros héten van hétközi istentisztelet is (igaz, azon még kevesebben vannak). Azonban annak ellenére, hogy templomba kevesen járnak, rendkívül jó közösségnek tartja a csicsóiakat a lelkipásztor (és nem csak a reformátusokat). Ám természetesen szeretne javulást elérni az istentiszteleteken való részvétel terén: minden eseményük és rendezvényük azt szolgálja, hogy a reményelt hatás meg is mutatkozzon.

A gyülekezet összetétele vegyes, de szaporodik a közép- és a fiatalabb korosztályhoz tartozók száma. A fiatalok a konfirmációval itt is „kikonfirmálnak” a gyülekezetből, és hogy hogyan kellene őket visszahozni, arra a lelkipásztor sem ismeri a receptet. Tavaly októberben elindult a vasárnapi iskolai foglalkozás a gyerekek számára, általában 8-10 gyerek jár ezekre az alkalmakra. Bibliaórát október és április között minden páratlan héten tartanak. Viszonylag stabil a gyülekezet létszáma, de volt sajnos olyan esztendő is, hogy négy keresztelőre tizenkét temetés jutott.

Öröndetes dolog viszont, hogy a gyülekezetnek évek óta működik az ifjúsági kórusa, a Főnix, amely intenzíven képviseli a gyülekezetet itthon és külföldön (több alkalommal voltak Magyarországon, Erdélyben, jártak Bécsben és Szlovákia számtalan gyülekezetében is).

KÁLVINISTA
SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXVIII. évfolyam 6. szám Komárom, 2007. június Ára 10 korona

Alkotmánynak nevezik az állami berendezkedés legfontosabb normáinak egyetlen alaptörvénybe foglalását. Ilyen alkotmányok a polgári forradalmak után születtek, az első az Amerikai Egyesült Államok 1787. évi alkotmánya, a francia forradalom 1791. évi alkotmánya és ezt követően Belgium, majd különböző német államok alkotmányai.

Különbséget teszünk az egyetlen alaptörvénybe foglalt alkotmányok létrejöttét tekintetében az erőszak alkalmazásának mértéke alapján. Az USA 1787. évi alkotmánya egy győztes függetlenségi háború eredményeként született, de népképviselési alapon, ún. demokratikus úton, a francia forradalom 1791. évi alkotmányának elfogadása egyenesen forradalmi erőszak alkalmazásával történt, de az is hasonló alapon. Ezekkel szemben létezik az ún. oktrojált alkotmány, amit uralkodói akarat, vagy valamilyen diktatórikus hatalmat gyakorló csoport fogadtat el pusztán erőszakra támaszkodva, ilyen volt az 1849. március 4-i olmtüzi osztrák alkotmány, amit a császár hadseregének fegyveres erejére támaszkodva adott ki.

A polgári forradalmak (és függetlenségi harcok) eredményeként születtek az egy okmányba foglalt ún. kartális alkotmányok, mint az USA 1787. évi, vagy az 1791. évi francia stb. alkotmányok. Ezzel szemben azokat a polgári átalakulás során született alkotmányokat, amelyeket a kartális alkotmányokkal ellentétben nem foglaltak egyetlen okmányba, kartába, azokat történelmi alkotmánynak nevezünk, ezek alkotmányos szabályokként törvények és rendeletek összességéből állnak. Nota bene a magyar jogtörténetben történelmi alkotmány a neve az ezer éves magyar alkotmánynak, noha az magába foglalja az 1848–49. évi polgári átalakulás előtti és az 1848–49-ben, illetőleg 1867–68-ban éppen a polgári átalakulás miatt hatályukat veszített régi törvényeket is mint alkotmánytörténeti örökséget.

Mind a polgári kartális, mind a történelmi alkotmányoknak közös vonása, hogy meghatározzák az államformát, a hatalmi ágakat elválasztják úgy, hogy a képviselési szerveknek elsőbbségük van a végrehajtási szervekkel szemben, a képviselési szervek jogkörébe tartozik a törvényhozás, megteremtik a népképviselést, a törvények elsőbbségét a többi jogszabályhoz viszonyítva, az állampolgári jogegyenlőséget, az emberi jogok alkotmányos kodifikálását.

Meg kell jegyeznünk, hogy a középkorban is előfordult, hogy a feudalizmus idején kartális alkotmányhoz hasonlóan egy okiratba (kartába) foglaltan fogalmazták meg a legfőbb jogok összességét, ilyenre két klasszikus példát szoktunk emlegetni, 1215-ből az angliai *Magna Charta Libertatum*-ot (szabadságokról szóló nagy oklevél) és Magyarországról 1222-ből az *Aranybullát*. Mindkettőnek a célja a nemesség jogvédelme a királlyal szemben, továbbá a király hatalmának, kormányzati módszerének körül-

A magyar alkotmányosság története (1.)

Mérföldkövet jelentő alkotmánytörténeti törvényt képezett a II. András által 1222-ben kiadott Aranybulla

határolása, legfőképpen azonban a királyi önkénnyel szemben az ellenállási jog biztosítása.

Történelmi alkotmányunk, a vérszerződéstől

A magyarság nemzeti és törzsi kötelek között valós vagy vélt vérokonsági összetartozás alapján állva is pontosan, a szokásjog törvényei által szabályozottan élt, anarchiáról szó sem lehetett. A kazár, majd bolgár-török birodalomból önállósodva 851-ben Levédiában törzsszövetséget alkotott a magyarság akkor, amikor újabb hazát, Etelközt kívánta birtokba venni. A törzsszövetség ünnepélyes megkötése vérszerződés történt, amit Anonymus: *Gesta Hungarorum* című írása hagyományozott az utókorra, ami a magyarság első alaptörvénye. Hét törzs: Tarján, Jenő, Kér, Keszi, Nyék, Megyer és Kürtgyarmat képviselésében a hét törzsfőnök, más néven vezér: Álmos, Előd, Ond, Kond (Kend), Tas, Huba, Töhötöm (Tétény) kötött úgy, hogy vérüket egy edénybe csorgatták, a közös vért összekeverve, a közös östől, az egy vérből származást, fejezték ki. (E neveket Bíborbanszületet Konstantin császár megörököltte.) Ez a különlegesen erős fogadalomtétel az eskü egy formája volt.

A szerződést öt pontból állt: 1. Vezérnek Álmost választják a nemzettségéből származó utódai fogják e tisztségben követni, amíg csak lesznek. 2. A közös szerzőképesség. Amit a szerződő felek közül valamelyik, vagy néhányan szereznek, azt a többiekkel megosztják. 3. A vezéri tanácskozó testületben való tagsághoz és a törzsszövetségi méltóságviseléshez való jog. 4. Hűtlenség esetén egységes fellépés a hűtlen ellen (a hűtlennek vére folyjék). 5. Ellenállási záradék.

Anonymus írta le a vérszerződést 1200 körül keletkezett *Gesta Hungarorum* című munkájában akkor, amikor a későbbi köznevesek, akkor még királyi servienseknek nevezett népes, a királyi hadsereg zömét alkotó társadalmi rétege, jogai kiterjesztéséért küzdött, amit 1222-ben az Aranybullában el is ért. Feltételezik, hogy Anonymus a serviensek és a királyi önkény ellen fellépő tényezők követeléseit is alátámasztotta a vérszerződés leírásával.

A második honfoglalás (895) után egy fél évszázad múlva előbb a keleti kereszténység terjedt a magyarok között, a gyula, a horka és Ajtony vezér keleti keresztény lett. Géza (nagy)fejedelem a maga részéről a történelmi viszonyok változásával a nyugati kereszténységet vette fel és annak terjesztését segítette elő egy missziós püspök útján. Fia és utóda, István (nagy)fejedelem királyi címet és koronát kapott Rómából a császár egyetértésével a pápától, ezzel a Nyugat elismerte az önálló keresztény magyar királyságot. István maga és utódai számára apostoli jogot is nyert, hogy kiépíthesse érseki vezetéssel az önálló magyar egyházszervezetet és megindult a magyar keresztény alkotmányos jogfejlődés. I (Szent) István áldott emlékezetű első királyunk és utódai alatt a magyar társadalom a nyugati feudalizmus szerkezetét vette át és a törvények is tükrözték ezt az átalakulást.

Mérföldkövet jelentő alkotmánytörténeti törvényt képezett a II. András (1205–1235) által 1222-ben kiadott *Aranybulla*. Van hiteles másolata 1351-ből, amikor is I. (Nagy) Lajos király oklevelébe másoltatta, kiegészítő rendelkezésekkel látta el és megerősítette.

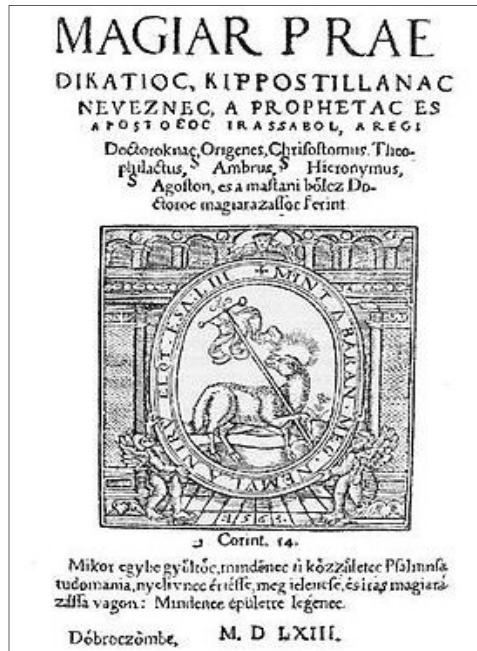
Melius Juhász Péter élete (3.)

Melius 11 év alatt 43 nyomtatott művet jelentetett meg, főleg Debrecenben. Negyvennegyedik könyvét 1578-ban, tehát halála után 6 évvel adta ki Kolozsváron az akkor már özvegy Heltai Gáspárné *Herbarium* címen. Ez az első magyar nyelven, magyar nyomdában megjelent orvosi fűvészkönyv, ami 629 gyógynövény leírását, előfordulási helyét írja le, és azt, hogy a növény mely része milyen drogot tartalmaz, azt hogyan kell kinyerni és milyen betegségekre miként alkalmazni. A gyógynövények latin, majd német neve után 5-15 magyar nevet is felsorolva egy-egy növénynek. További kéziratban maradt munkái a XIX-XX. században jelentek meg, de jó néhány munkája maradt kéziratban, legnagyobb részük el is veszett.

Számos hitvallási, és hitvitázó irat mellett megalkotta és megjelentette az 1567. évi alkotmányozó debreceni zsinaton elfogadott református törvénykönyvét, írt imakönyvet, énekeskönyvet s szinte a teljes Szentírást lefordította. Ahogy haladt a bibliafordítással, úgy adta ki azokat külön-külön kötetekben. Négy kötet bibliafordítást úgy jelentetett meg, hogy az azok alapján tartott prédikációit is közölte bennük. Az Újszövetséget önálló kiadványban nyomattatta ki 1567-ben, amiből azonban sajnos eddig egyetlen példány sem került elő. Melius bibliafordításai magyarázatosak, a prédikációt nem tartalmazókat magyarázó szelvényekkel látta el. Melius néhány könyve a XIX-XXI. században új kiadásban, voltak amelyek facsimile kiadásban jelentek meg.

Váradai ház, csatári szőlős

Rövid élete során Melius Debrecenben családot alapított és tisztos vagyonra tett szert. Feltehetően 1561-ben vette feleségül Kis Erzsébetet, Bocskai György kismarjai gazdatisztjének, Kis Jakabnak a lányát. Debrecenben Melius két házat és egy szőlőt birtokolt. Egyik háza a Hatvan utca és a Múzeum utca sarkán állt a mostani ún. püspöki palota helyén, ablakának rácsára nőtt a máig meglévő, fává alakult és ezzel botanikai ritkaságnak számító lícium (*Lycium halimifolium*) bokor. A másik háza a Péterfia utcán volt. Szőlője a (Szent) Miklós utca végén lévő szőlőkertben feküdt. Volt még nagyobb földbirtoka Szatmár vármegyében Gebe, Nyírmeggyes és Mátészalka határában, ezeket eladta Báthory Miklósnak. Feleségének két szőlője volt a Bihar vármegyei Csatáron. 1566-ban a gyulafehérvári hitvita után kapott János Zsigmondtól egy diplomával Nagyváradon egy házat a hozzá tartozó szőlővel. Ennek jövedelméből köteles volt a debreceni nyomdát fejleszteni. Két lánya közül az idősebb, Anna Piskóthi Miklós lelkészhez ment feleségül, míg kisebbik lánya, Dorottya az ismeretlen foglalkozású

Méliusz írt imakönyvet, énekeskönyvet s szinte a teljes Szentírást lefordította

Kovács Mihály neje lett. 1593-ban a debreceni városi tanács előtt a két lány anyjukról mint elhunytól emlékezik bizonyos vagyoni felmérés során. Maga Melius 1572. december 15-én hunyt el. Kálvinhoz hasonlóan halála közeledtét érezve magához hívatta paptársait és a városi tanácsot és elbúcsúzott. Temetése másnap történt. Sírhalma egy felirat nélküli koporsó formájú követ helyeztek, amit 1908-ban megtaláltak, de alatta emberi maradványokat nem leltek. (Vége)

Cs. J.

PATAKI ISTVÁN

érkezés

Tüzes Bálint halálára

sánta a halál,
ahogy biccent,
kaszája megbillen vállán.

szemében szürkés fény,
pislog, hunyorog,
ahogy botorkál feléd.

jöttél, te kivénhedt rém,
te magányos senki?! –
velem a kezdet és a vég
engem ő tanított lenni
én most is őt kérdezem...

és álltál a kapuban
délcegen.

2013. június 9.

MINDENNAPI KENYERÜNK

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

kért a feltámasztott Jairus főpap kislányának. A sokaságot, amely egész nap hallgatta tanítását, nem engedte el éhen a pusztából. Erről tanúskodnak kenyércsodái. Feltámasztása után is megrémült tanítványainak asztalához ült, és éppen ő törte meg és adta a kenyeret, mint nagycsütörtök estéjén, az ősi páska-barány ünnepének előestéjén.

Krisztus, Isten küldöttje a mindennapi kenyeret imádságunk tárgyává avatta (Mt 6,11). Ezzel is kifejezte, hogy a kenyérért nem elég dolgozni, azért imádkozni kell. Ebben az imádságban a kenyér „mértékét” is meghatározta. Nem halmozott, tárolt, holnap kenyerét kérésére tanít, hanem a „mindennapi” kenyérért való könyörgésre, amely a „ma” kenyere. Nekünk mindennap szükségünk van kenyérre, a ma kenyérére, mert nem biztos, hogy holnap, testi létünk állapota és állaga szerint, fogyaszthatunk-e még kenyeret. Ezért kéri a bölcs Agur alázatos kérésében, hogy Isten ne adjon neki sem gazdagságot, sem szegénységet, hanem „táplálj engem hozzám illendő eledellel” (Péld 30,8).

A kenyér magasztos, páratlan értéke az által lesz nyilvánvalóvá, hogy a közénk érkezett mennyei Követ, Krisztus az „élet kenyérének” nevezi magát (Jn 6,48-56). János evangélista biznyságtételében az „én vagyok...” mondásokban, Krisztus önmagát mutatja meg a mindenkor embernek (8,12; 10,11,14; 11,25; 15,1.5). Nem hasonlítja magát, hanem isteni lényét tárja fel, azokkal az ajándékokkal, amiket hozott a mennyből. Amikor kijelenti, hogy Ő az „élet kenyere”, azt akarja tudomásunkra hozni, hogy a mennyek országából életet hozott és örök életet ad, amikor Megtartónkként jött el hozzánk. A bűn miatt az embernek csak pusztá léte van, de karácsony óta van, lehetséges igazi élete Krisztus ajándéka nyomán. A kenyércsoda eseményei után éppen erre tanítja, hallgatóit, hogy Ő az igazi, életet adó kenyér, aki a mennyből szállott alá, ha valaki eszik ebből a kenyérből, él örökké (Jn 6,53-55). Nem amolyan titokzatos, misztikus szavak ezek. Egyszerűen az embernek Krisztussal való közösségéről van szó. Arra az organikus kapcsolatra utal itt Krisztus, ami fenn áll, testi értelemben, az ember és a kenyér tápláléka között. Azt jelenti: Krisztussal élni, közösségében lenni. Az Ige és az imádság munkálja ezt a közösséget, amely itt a földön Isten országának és az örök életnek záloga.

Az új kenyér, mindennapi eledelünk fakasszon igazi hálát szívünkben. Magasztaljuk Urunkat, Istenünket, aki eledelt ad, eddig is megtartotta egészségünket, életünket. Ez a tudat irányítson napi munkák idején. De vegyük észre a mellettünk élő szükkölködőket is, adjunk testvéri szívvel a mindennap kenyérből mindazoknak, akik nélkülöznek öregségük, vagy testi gyengeségeik miatt. Adjuk ezt jó szívvel, hálaadásal, hiszen mi is azt naponként ajándékba kapjuk kegyelmes Atyánktól.

Nem szabad csak a tegnaptól élni

Tüzes Bálint nyugalmazott magyar-tanár, újságíró, költő decemberben töltötte volna be 63. életévét. Egy vele készült interjúval emlékezünk reá.

– **Tősgyökeres váradi vagy?**

– Azzá lettem. Váradon születtem, de a tő és a gyökér különböző helyekről került össze. Édesapám Kolozsvárt született. Édesanyám pedig zágoni, Mikes Kelemen szülőfalujában volt református lelkész anyai nagyapám.

– **Ők az idők során váradiakká lettek?**

– Váradiakká lettek mind a ketten. Az egyetem elvégzése után először Bihardiőszegre kerültek. Onnan Váradra. Mind a ketten itt haltak meg.

– **Milyen emlékek kötnek a városhoz?**

– Csak kellemes! Egyrészt az, hogy szabadon használhattam az anyanyelvet. Mindenhol, mindenkivel magyarul tudtunk beszélni. Másodsorban, ilyen közegben az emberre jobban ráragad a román szó is. Én román iskolában soha nem jártam, viszont irodalmi fordításaim is vannak románból. A másik, ami a régi Váradot felidézi, az, hogy mennyire tiszta volt. Ezt értem az utcákra és az emberek belsőjére. Valószínűleg persze, akkor is voltak kétes elemek, lumpenek, zsebtolvajok, de ezeket nem érzékeltük.

– **Milyennek látod a jelenlegi Nagyváradot? Ha görbe tükröt állítunk a város elé, mit látunk benne?**

– Nem kell ahhoz görbe tükör. Azt látjuk, amit nap mint nap megélünk. Zsúfolt-ságot, káoszt, feltúrt utcákat. Szürke embereket. A díszletek megmaradtak a régi Váradból, csak sokkal kopottabbak, sokkal szürkébbek. Az ég sem annyira kék már... Viszont... elmondhatok egy verset?

– **Egy kis háttérmagyarázat az olvasónak: valahányszor találkozunk, egy-egy új verssel fogadsz. Remélem, ezúttal is így lesz.**

Itthoni tavasz

Világ tetején ülök.
Alattam talaj.
Fent felhő, s az ég.
Lent a folyó, s a város.
Áldott föld.
Maroknyi Várad
Noha nagy.
Örök föld.
Hol ember előtti
Csöndből üzennek
Bimbózó magnóliák,
Illatuk lobogón hirdeti
Mindnek: reánk
Már hiába támad a tél.

– **Azt mondják a váradiakról, hogy nagy lokálpatrióták.**

– Nem vagyunk mi lokálpatriótábbak egy élesdinél vagy egy margittainál, vagy egy brassóinál. Magyarok lenni, ez kinek-kinek a bőrén fáj. Erre nincs egy általános meghatározás. Tény, hogy nem használhatja az ember az anyanyelvét tizedannyira sem, mint amennyire mi használhattuk az ötvenes években, a mi gyermekkorunkban. Ez a város azonban toleráns és szélsőségektől mentes. Itt még tettelességig nem fajultak a dolgok. Nem dobálóztak sem kővel, sem kenyérral. Esetleg szóban sértegetik egymást az emberek. De csak egy adott pontig. Itt a bennszülött románság legalább két nyelvet beszélt, és úgy ahogy, kézzel-lábbal, ha nem is tudta, de megértette magát. A jövevényekkel, a betelepítettek értelmesebbjével sincs gond. A kilencvenes évek elején, amikor nagy Vatra-hisztéria volt, az egyik kolléganóm, aki a hegyeken túlról jött ide, azt mondta: ne félj semmit Bálint! Ha a magyar Vatra jön, én bújok a nadrágod mögé, ha pedig a román Vatra, elbujtatlak a szoknyám alá.

– **A Ki kicsodában tanárként és újságíróként vagy feltüntetve. Hol marad a sorból a költő?**

– Ez magánügy, nem közügy. A szakmát ismerem, de a költő abból él, hogy költő. Ha egy félig tele vagy félig üres pohár vízről kell beszéljen, arról antik versformát vagy hexametert tud írni. Én nem. Én csak azt írom, amit a bőrömon érzek.

– **Sokan fordítva járnának el.**

– Nem érdekel, hogy más hogyan csinálja – mondta Ady Endre. A szakmát tudom. Mind a tanárit, mind az újságíróit, mind a poétait. De jogosítványt a pedagógus pályán szereztem. Immár 25 éve ezen teszem a dolgomat. Más, aki már két rímet összeüt, és költőnek mondja magát, ám legyen. Én ilyen költő nem leszek.

– **Nyugalmazásodig magyar nyelvet és irodalmat tanítottál. Miben más, miben több anyanyelvet tanítani, mint például franciát?**

– A magyar egy átadó szakma. Átad egy kultúrát, egy zsák kincset, de úgy, hogy egy zsák homok is oda van téve mellé. Mind a kettőt a gyerek kezébe nyomja. Ő pedig vagy összekeveri, vagy szétválasztja őket. A nyelv megtartó erő volt nekünk évezredekken át a Kárpát-medencében. Azt kell tudatosítani a gyermekben, hogy mi mindenre jó ez a nyelv. Ez a nehezebb és ez a szebb.

– **Ebben a sajátos kisebbségi sorsban mennyire kihívás mindezt elérni?**

– A régi ántivilágban, a Ceausescu-rendszerben is tanítottam már. Akkor fogalma-

zódott meg bennem egy tanári credo, hogy általános iskolában tanítsak, hogy ne nekem kelljen líceumi tanárként helyrehozni azt, amit más kolléga elrontott, hanem én vezesse be a gyereket a nyelv és az irodalom összefüggéseibe. Akkor alakult ki a credóm, hogy négy év alatt a gyermeket meg kell tanítanom helyesen írni, soha ne aludjon úgy el este, hogy nincs egy nyitott könyv a kezében. És ne én szabjam meg, hogy mit olvas, hanem ő. A harmadik, hogy járjon színházba és templomba. Mert hol hallhattunk szép szót a 80-as évekig? A templomban és a színházban. Számon kértem a gyermektől, hogy a háziolvasmányos füzetében legyen meg a látott darab cselekménye, és ami ennél is fontosabb: a véleménye.

– **Beszéljünk még egy kicsit a „magánügyedről”, ahogy a költészetet nevezted. Amikor több évvel ezelőtt megjelent önálló versesköteted, azt mondtad, nem lesz több. Nem gondoltad meg magad?**

– Nem gondoltam meg magam. Azóta is írok verseket. Igaz, ebből nem tudnék sarokházat venni. Antológiákban, folyóiratokban megjelennek, de nekem „a kötetem” marad az a 33 vers, ami abban benne van. És akit érdekel, például téged, öcsém, mert te fiatalabb vagy, halálom után jó pénzeket bányászhat ki belőle, ha végignyálad az összes erdélyi és magyarországi folyóiratot és összegyűjtöd a verseimet.

– **Egész életedben izgó-mozgó ember voltál. Ebben betegséged sem akadályoz.**

– Amennyire tőlem telik izgek és mozgok. Ahogy Babits mondja a Jónás imájában: amíg rossz gégéből telik. Szeretek ott lenni, szeretem rajta tartani az ujjamat annak a dolognak az ütőerén, ami éppen foglalkoztat.

– **Sokszor emlegetjük Váradal kapcsolatban Adyt és a Holnap társaságot. De vajon lesz-e holnapja is a mai Váradnak?**

– Hogy mennyire van Váradnak holnapja, azt csak a Mindenható tudja. De, hogy tegnapija van, az biztos. De nem szabad csak ebből a tegnaptól élni. Nem szabad alámerülni, csak ezzel foglalkozni, mert akkor nem vesszük tudomásul, hogy ez a város elindult valamerre.

F. T.

TÜZES BÁLINT 1951–2013. Igazi ökumenikus nyitottság jellemezte Várad katolikus költőjét, amit az is példázott, hogy számos református lelkésszel ápolt barátságot. Örmény gyökerei mellett zágoni református pap nagyapját is büszkén emlegette. Hiányozni fog Váradnak, kortársainak, barátainak és olvasóinak tisztánlátó gondolkodása, az élet esszenciáját jelentő „tollbamondott” versei. Emléke legyen áldott. *A szerk.*

Tudjuk-e magunkról?

A presbiteri rendszert a reformáció korában sem Luthernek, sem Melanchtonnak, sem pedig a németajkú Svájc hitújítóinak nem sikerült életre hívniuk, jóllehet, rendelkeztek erre vonatkozó elképzelésekkel és programmal.

„Egyháztörténeti tény, hogy a világon először Kálvinnak sikerült az újszövetségi értelemben vett »vének tisztét« a gyakorlatban átültetnie” – állapítja meg a nemzetközileg nagy tekintélyre szert tett „Vallás a történelemben és a jelenben” (Die Religion in Geschichte und Gegenwart, rövidítve RGG, Tübingen, 1961, III. kiadás) című lexikon V. kötetében W. Jannasch. Kálvin egyházi rendtartásában a pásztorok és doktorok mellett a „vének”, a presbiterek töltötték be a legfontosabb szolgálati tiszteket. E három csoport tagjai alkották Genfben a konzisztóriumot vagy egyháztanácsot, amit később presbitériumnak neveztek el. A presbiterek száma Genfben eredetileg 12 volt. Az egyház vezetésében a lelkészekkel együtt volt szerepük.

„Az egyház kormányzói véleményem szerint a nép közül választott vének voltak, akik a püspökökkel együtt az erkölcsökre való felügyeletet és a fegyelmi ügyeket is gyakorolták. Mert másképp nem is lehetne értelmezni Pálnak ezen mondását: aki előljáró, szorgalmatossággal járjon el (Róm 12,8). Megvolt tehát kezdetől fogva minden egyes egyháznak a maga tanácsa, mely kegyes, tekintélyes és szent férfiakból állott, s ennél volt az ítélkezés joga a bűnös megjavítására...” (Kálvin János: A keresztényen vallás rendszere, IV. könyv, III/8).

A presbiterek fontos tennivalója Kálvin szerint tehát a gyülekezeti élet tisztaságának, rendjének felügyelete, továbbá a családlátogatások szervezése és végzése.

Genfben minden csütörtökön a konzisztórium elé idézték, nem ritkán előállították a rendetlenkedőket, s Kálvin mértéke szerint ilyenek bőven voltak. Így az italo-

zók, a pletykálkodók, az uzsoraszedők, a veszekedők, a kártyások és tivornyázók. Még azok is kaptak idézést az egyháztanács elé, akik a templomba járást elmulasztották, vagy megrestültek a házi bibliaolvasásban! A testület az ilyeneket megintette, s megjavulásuk érdekében nem ritkán súlyosabb ítéletet is hozott. Kálvin azonban arra is emlékeztette az egyháztanács tagjait, hogy ne annyira a jogi szigorra, mint inkább a lelkipáloszói bölcsességre és tapintatra tegyék a hangsúlyt: „Ne legyen az eljárás annyira szigorú, hogy abból csak a kényszerítést érezzék ki; a büntetés semmi más ne legyen, mint üdvösségre vezérlő eszköz, mely által a bűnös ember visszatér Urához.”

A kálvini irányú protestantizmus által elterjesztett genfi egyházrend két fontos, nagyhatású következménnyel járt – állapította meg J. Staedtke: „Kálvin Genfje és a politikai szabadság létrejötte” című érdekes reformációtörténeti tanulmányában: 1.) gyakorlatilag feloldotta a középkori egyház sákramentális szerkezetét és dogmáját, amely hierarchikus különbséget tett a papság és a világiak között; 2.) a kálvini egyház alapelvevé a Lélek uralmát tévén, feloldotta az állam és az egyház áldatlan összefonódását.

Ez a két gyakorlati követelmény kezdett megvalósulni Európában ott, ahol Genf után először elterjedt a presbiteri rendszer és szemlélet. A területileg illetékes presbitériumok rendszere először a franciaországi és a rajna-pfalzi reformátusok között jelent meg, az 1500-as évek második felében. Történelmi érdekesség, hogy Kelet-Európában először a lengyel-litván reformátusok között alakult meg szervezett formában presbitérium, az 1570-es években. Hazánkban az első református presbitériumot Kanizsai Pálfi János szervezte meg 1617-ben Pápán.

BÉKEFY LAJOS

Mi szükséges a jó presbiteri munkához? (6.)

Különösen a karácsonyi és a húsvéti ünnepeket megelőző időszakban nagyon sokan igénylik a betegúrvacsorát. Vannak azonban olyan határok is, amelyeket nem lehet túllépni. Nagyobb városi gyülekezetekben a két nagyobb ünnep körül a betegúrvacsorát igénylők száma néha a 100-at is meghaladja, és ezt csak gépiesen lehet teljesíteni. A körzetét ismerő és jól gondozó presbiternek oda kell figyelnie arra is, hogy ezt ne csupán kényelemből, vagy egyéb ki nem mondott okokra hivatkozva vegyék igénybe a hívek. Ennél fontosabb azonban az, hogy ezt ne tekintsék utolsó kenetnek, és amikor a lelkész elhívják, már csak imádkozni tud a haldokló ágya mellett. Tudatosítani kell, hogy a lelki orvosságra, az örökéletre való táplálékra mindenkinek szüksége van, és ha kéri a betegúrvacsorát az még nem a véget jelenti.

2.2. Törvény. Olyan fejezet ez a presbiter életében és szolgálatában, mely mindenképpen kétélű fegyver. Kétélúségét elsősorban abban kell látnunk, hogy egy irányban megszabja az ember életének minden pillanatát, másik irányban veszélyes farizeizmusba csaphat át. Ezt elkerülni csak a törvény igaz ismeretével és betartásával lehet. Ez a törvény azonban nem lehet idegen törvény. Nem úgy kell engedelmessé válni neki, mint egy terhes, senki által nem kívánt rendelkezésnek, utasításnak, hanem úgy, mint a MI TÖRVÉNYÜNKNEK.

Nem idegen hatalom adja a mi elnyomásunkra, hanem a minket szerető ÚR a mi felemelkedésünkre. Ezért kell a törvényről mindkét szövetség vonatkozásában beszélünk: Tízparancsolat és a Szeretet kettős törvénye. HK 3., 4., 5., 92–115.

2.3. Imádság. A presbiteri gyűlés imádsággal kezdődik és azzal is végződik. Ennek azonban nem szabad kizárnia, helyettesítenie a presbiter egyéni kegyességi életét. Ezzel azt is tudatosítani lehet, hogy a tanácskozások nem egyszerű eszmecserék, nem egymásra és önmagukra való figyelés, hanem a szolgálatra elhívó, elküldő Úr követe. Ennek kell megnyilvánulnia az egyéni kegyességben, de a családi életben is.

Nem számít szektásodásnak, sem a lelkész ellen elkövetett véteknek az, ha a beteg vagy a rábízott családokat meglátogató presbiter imádkozik, esetleg együtt imádkozik a családdal. Ez része annak a puritán kegyességnek, annak a közösségi életnek, melyre Krisztus Urunk hívott el mindannyiunkat. Ő maga tanított meg minket imádkozni.

Ha a presbiter nem tud szabadon, és hangosan imádkozni, bőséges szakirodalom és példa áll rendelkezésre, melyből válogathat. HK 116–129.

PÉTER CSABA

Radványi Károly grafikája

TOLLVONÁS

Református román vagyok...

Pár héttel ezelőtt egy érdekes kéréssel érkezett hozzám egy fiatal pár, szeretnék, ha én tartanám az egyházi esküvői szertartást az erdődi vár udvarán. Félve kérdeztem meg, hogy mindezt románul szeretnék? Igen, sőt reformátusok akarnak lenni, mert ők már a népszámláláskor reformátusnak vallották magukat, ugyanis ez a vallás áll hozzájuk a legközelebb. Azt feltételeztem, hogy engem, a puritán, amerikanizmushoz közelebb álló papot akasztották le a szögről, és már csak ez hiányzott a tökéletes esküvőhöz. No, de annak rendje és módja szerint jegyes beszélgetésre hívtam a párt.

A görcsösen indult beszélgetés során hamar kiderült, hogy már régóta forr bennük az áttérés gondolata. Az ortodox vallást nem érzik magukénak; füst, gyertyák, titokzatosság helyett tiszta és egyszerű, érthető ígét szeretnének. Egy idő után azt vettem észre, hogy ott áll előttem két lelkiileg borzasztóan éhes ember. Hát akkor el is kezdtem az „etetést tejnek italával”, mint Fülöp a szerescsenországi komornyiknak, (ApCsel 8,26-40) úgy adtam át hitünk sum-máját, az én igen szerény román tudásom-mal. Meg is kérdeztem, úgy kétórányi beszélgetés után: Hiszitek-e, hogy Jézus Krisztus a ti személyes Megváltótok, és egyetlen közbenjáró az Atya és köztetek? Azt mondták: Igen! Mondom, akkor ti tisztára reformátusok vagytok! Az jó! – tört ki belőlük az ujjongó öröm, és hiszem, hogy ugyanazt érezték, amit az emmausi tanítványok Jézussal való két órán át tartó beszélgetés után.

Érettségi diplomámon szerénykedő ötös román írásbelimmal készültem az esketésre, mint a teológus, aki először prédikál. Hamar eljött a nap, Isten segítségével minden rendben lement, a násznép reformátusai büszkén ki is húzták magukat, mindenki örült, no, de mi lesz ezután?

Mi lesz veletek ezután, kedves Alida és Alex? És mi lesz a közben elrománosodó református hívekkel? Vakok vagyunk, ha nem vesszük ezeket észre. Vagy rábizzuk őket a neoprotestánsokra? Örülnének neki. Skizofrén állapot-e az, hogy román is és református is? Szeretném, ha elgondolkoznánk ezen egy kicsit.

Egyik barátom megjegyezte, hogy eddig azt gondolta, nincs átjárás a kettő között, az ortodox az román, a református az magyar, de vajon a felekezetek közötti átjárhatóság lesz a nemzetek közötti megbékélés kulcsa? Isten tudja! Mindenesetre elgondolkodtam egy kicsit a témán. Református fejedelmeink annak idején mindent megtettek azért, hogy a románok is anyanyelvükön olvassák a Bibliát és a Kátét. No, de mi történt azután? Mindenesetre a nagyjaink, mint Imre Lajos, Makkai Sándor

A lelkipásztor és a román reformátusok: Alida és Alex

és Ravasz László, a trianoni nemzeti tragédia után, erőt a fejükhöz kaptak, mondván, hogy az erdélyi református egyház elhanyagolta misszió hivatását a románok felé, ugyanakkor kijelentették: a nemzeti kérdés nem olthatja ki az evangéliumot. Sőt az is megfordult a fejükben, hogy nem-e Isten emiatt való büntetése az, amit el kell szenvedniük? Talán más lett volna minden, ha a románokat is reformálják? Ki tudja? Késő volt? Még most sem késő!

Mielőtt valaki lenemzetáruházná, utalnék magyarságom egyik alapigéjére, alaptörténetére is a Bibliából: Sokat tanultam a kananeus asszony történetéből (Mt 15,21-28), amelyben Jézus elmondja, hogy ő Izrael fiaihoz jött, de végül meggyógyította az asszony leányát. Én is tudom, hogy magyar vagyok, Isten ajándéka ez nekem, de ha más nemzetiségből kéri tőlem az Élő vizet, nem tudom nem továbbadni. Szerintem, csak akkor okoz gondot nekünk ez az egész, ha nincsenek helyén a dolgok. Nem szabad hivatásunkat kultúrkeresztyénséggé, csak hagyományörzéssé leszükíteni, sőt, szerintem, csak úgy tudunk igaz magyarok lenni, ha igaz krisztusiak vagyunk. Enélkül csak féltéglával mellveregető magyarkodók leszünk.

Mindenesetre úgy gondolom, hogy csak nyerne az egyház azzal, ha megszólítaná a román ajkú testvéreket is, mert Péter apostollal együtt tudom én is azt mondani: „Bizonytalán látom, hogy nem személyválogató az Isten, hanem minden nemzetben kedves Őelőtte, aki Őt féli és igazságot cselekszik.” (ApCsel 10,34-35) Az ezen való gondolkodásunk is szeretetben menjen végbe!

RÁCZ ERVIN

*Impressziók
a Szentháromság-
vizesésnél*

Olvására ajánlom a 133. Zsoltárt és a Jn 7,37-39-et.

Lassan megérkezünk... A fák mögül lassan előtűnik a vizesés egyik ága... A középső... Hangja átjár mindent... 80 méterről zuhog alá a víz... Fenséges látvány. Nézem az itt-ott álló embereket... Arcok, mosolyok, csodálkozás és valami különös együttlét érzése érint meg. Nézem a vizesést... Áron szakála jut eszembe... Az alácsorgó olaj... A látvány még a „fagyos szenteket” is megolvasztja.

Szólnak. Hova álljak? Ide erre a sziklára?... Nem... Még feljebb... Ott jó. Ha kinyújtanám, a kezem talán beleérne a vizesésbe. Mikrofonpróba! Az emberek figyelnek... Vajon hallanak engem? A „hazajáró” technikus int... Minden rendben. Jézusnak nem kellett mikrofon azon a napon. Kiáltok... Hallanak... és figyelnek. Kicsit szégyellem magamat... Milyen kishitű voltam... Nem tudom túlkibálni a vizesés hangját... Nem is kell... Mert nagyon figyelnek rám... Arcok, szemek, kamerák. Lopva nézem a vizesés habjait. Íme, az élő víz... az élet... Krisztus. Vajon meddig jut el? A Fekete-Körös a Fehérrel találkozik... Majd ketten a Sebessel... Majd hárman a Tiszával... Majd a Dunával.

„Ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek” Mt 18,20. Ott vagyok Én is. Krisztus ott van, és én ott vagyok? És vajon meddig jut el az Ige, az üzenet? Megteszi a lelki kilométerek sokaságát? Eljut egyhez, kettőhöz, háromhoz az Ő nevében? És ők majd találkoznak másokkal... Tiszánál... Dunánál... és hozzájuk is eljut? Mi? Az üzenet: összeköt a víz... a Körös... az élő víz... Krisztus. Nem Ádám és Éva... hanem Krisztus! Találkoznom kell azzal, aki összeköt. Zuhog a vizesés, habjainak hangja a fülemben zúg... Merre zúgnak hangjai Tiszának, Dunának, Árpád hős magzatjai felvirágozának... Virág a Bibliában... fehér szegfű a sírról... hol sírjaink domborulnak. A vizesés habjai közé dobom. Fehér virág... fehér habok... a lélek fehér?... És a Szentlélek?

Kovács Krisztián sírjáról volt a virág. Ismeretlen ismerős... a lelke ismerős. Közös nevező... Körösön evező... Krisztusban pihenő... Imádkozzunk! Kérjük Őt! Isten, áldd meg a magyart!

SZAKÁCS ZOLTÁN

Napraforgó

A kiságy fölött egy nagy sárga virág forog körbe-körbe a huzat minden érintésére. Azt bámulja naphosszat, állandóan hanyatt fektetve. A két feketére sikerült bogár-szem már a reggelnek első függönyön átszúrt sugarainál meglátja a feje fölötti napraforgót, amelyik pufók arcával azonnal rámosolyog.

Már régóta ébren van a többi „árvácska” is, fülsiketítő sírással követelve a tejporban főtt rizst, azt a bizonyos nagy-lyukú cumisüveget, mely jóllakatja éhes pocijukat. De ő csak bámul jobbra-balra, nagy, bánatosan mély szemecskéit forgatva egyik babáról a másikra, mígnem végül ugyanazon az egy sárga folton akad meg újra.

Aztán hirtelen kinyílik az ajtó, a dadus jön be, hogy sorra felvegye őket addig, amíg tisztába kerülnek a popsik. Néhány pillanatra csendesedik az óbégatás, mivel egy kicsit szabadon lehet rugdalózni a pelenkázó asztalon.

Ő is sorra kerül; megszabadul éjszakai csomagjától, mely már annyira szívta, égette hólyagosra pirosodott fenekét. Gyors mozdulatokkal lekerül róla minden: pisis nadrág, gumi-pelenka, s az a nagy csomójú agyonklórozott rongy, mely combocskáit is elevenig súrolja. Néhány perc múlva ismét a kiságyban landol, immár félrefordított testtel, mivel érkezik a cumisüveg. Hirtelen mindenki bekapja, vigyázva, hogy el ne mozduljon szájacskájuk róla. Olyan kicsik ennek a szobának lakói, hogy kezecskéjük még nem foghatja meg az életet adó táplálékot. Azonban ha mozgolódnak, elmozdul szájukból a cumi, kibuggyan és kifolyik az egész tej, hol az ágyra, hol nyakukba, hogy aztán ott bűdösödjön a következő fürdetésig – a jövő hétig. Van aztán sírdogálás utána, de mindhiába: a következő etetést korgó hassal kell kivárni.

Napraforgó – mivel már így nevezik egymás között a nénik, akik bejárnak hozzájuk – négy hónapos, és akárcsak a többi baba csupán három arcot ismer: a két dadát s a védőnőt. A doktor néni, az igazgató néni havonta egyszer jön be hozzájuk, mivel velük nincs is sok baj – jó babák mindannyian.

GONDOLAT-JEL

Hálás emberiség

Az emberek hálátlanok, de az emberiség hálás. Furcsa kettőssége ez az emberi nemnek. Ha az egyes ember életét vizsgáljuk meg, mindig megtaláljuk benne a hálátlanságot valamilyen formában. Sokszor nyilvánvaló módon, másszor csak közvetve, de a hálátlanság jelen van minden emberben. Az emberi természet egyik alapelve. Ezért aztán hálát csak az igazán nagy emberektől

Ismét kicsapódik az ajtó, elveszik szájukból a cumisüveget, a néni kisiet... Egyedül maradnak. Néhányan már gögicsélnek, ujjukat számolják, a plafont lesik, az ágy rácsain keresztül egymást bámulják. Aztán felfelsírnak, mivel több levegőt nyeltek, mint tejet. Csikar a hasi, ökölbe szorulnak az apró kezek s összekuporodnak fájdalomukban. Jól jönne egy kis büfizés, egy hátsimogatás, de nincs, ki ölbe vegye, felemelje őket.

Napraforgó még mozdulni sem mer. Érti, hogy húzódik tarkóján a haja a rászáradt enniától. Hiába vigyázott, csak feje alá folyt a ragadós tejpor, és most ott szagosodik, ki tudja meddig. De nem fintorog, már megszokta. Olykor nyaka is, füle is tele van enniával.

– Aő, öjé, göjé, löjé – szólnak át neki a szomszédokból.

Forog a virág feje felett, a többiek azokat a zörgőket, csengőket csapkodják, melyeket a rácsok közé kötöttek nekik.

Bohóc, baba, mackó mosolyog rájuk a sarokból, de oly távol vannak tőlük, meg sem érinthetik őket. Járóka, hinta áll a szoba közepén, de kinek? Sok játék, sok tarka párna, színes függöny s virág mindenütt – amit csak bámulni lehet az unalomig.

Aztán egy óra múlva meg is unnak mindent. Az egyik „árvácska” már hat hónapos, kevesebbet alszik, körbe-körbe forog a számára már szűknek bizonyult kiságyban. Be is veri fejét néhányszor a rácsba, lábát a lécek közé dugja s elkezd bögni fájdalomában. – Ááá, ááá!

A többiek szolidaritásból vele együtt sírnak: – Oáá! Oáá! Csakúgy cseng a 4-es szoba, míg ki nem csapódik az ajtó s bejön mérgesen a fekete néni: – Mi ez a bögés?! – kiált rájuk, mintha értenék.

De már ismerik a szigorú hangot, a szúrós szemet s hirtelen elhallgatnak, mint a parancsszóra. A dadus benyúl a kisfiúért, megfordítja az ágyban, cumit dug a szájába. – Csitt legyen! Utána néz hat pár megszeppent szem, visszafojtva a könnyeket.

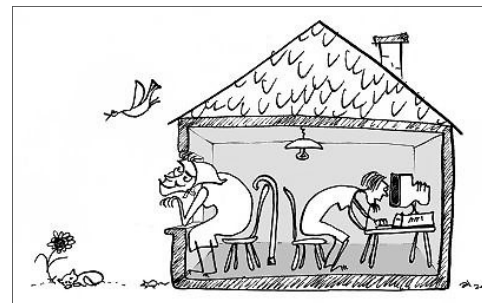
Nemsokára apró szuszogások, cuppogó neszek töltik meg a 4-es szobácska csendjét. Babák, mackók őrzik álmuk s fentről egy napraforgó örök mosolya csitítja őket.

VERES PIROSKA

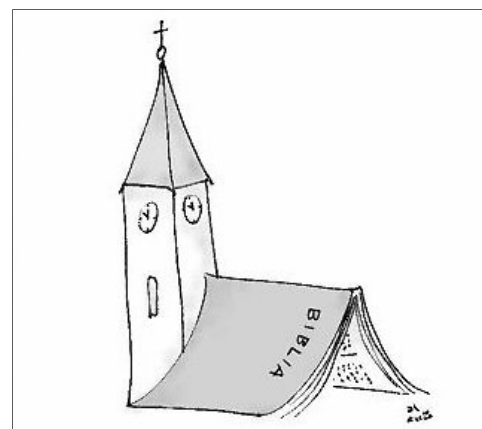
lehet kapni. Az emberiség viszont nagyon hálás minden hasznos dologért. Legyen az bár tudományos felfedezés, új gyógyszer vagy szép művészet, az emberiség hálája őszinte és nyilvánvaló. Szobrot emel, megemlékezik. Sokszor éppen akkor, amikor a tudós vagy művész, az, aki valami igazán értékeset adott az emberiségnek, hosszú, nyomorgó élet után magányosan, szegényen és elfelejtve meghalt. Mert az emberiség háláját élő lélek nem érdemelheti ki, ahhoz meg kell halni. Mert csak a halál az, ami igazán közkincsé teszi a tudós tudását vagy a művész tehetségét. Ilyen az emberiség természete. Pazarol.

VISKY ISTVÁN

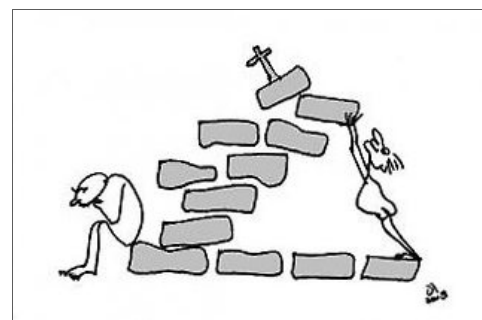
NYÁRI FIRKA

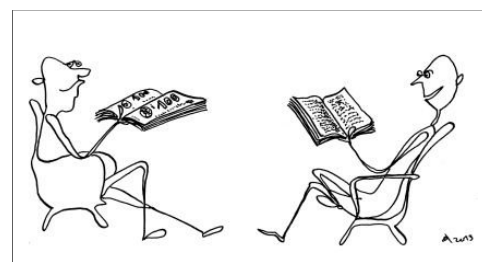
Ablak és képernyő

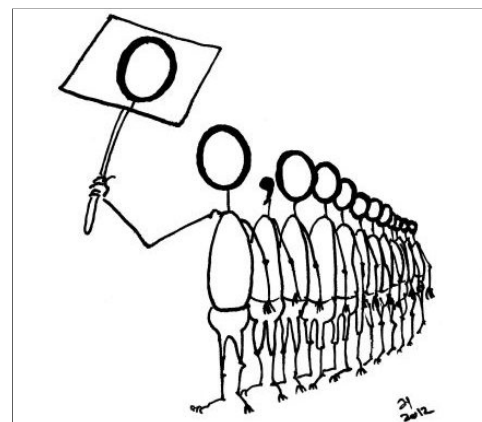
Szöveg nélkül

Egyházépítés

Ki mit olvas?

Vezető

Adorjáni László karikatúrái

✿ **EGYHÁZMEGYEI KÓRUSTALÁLKOZÓ GYANTÁN.** Június 8-án tartotta meg a Bihari Egyházmegye a kebelébe tartozó egyházközségek kórusainak találkozóját Gyantán. Igehirdetéssel szolgált *Soós József Tamás* helyi lelkipásztor. A prédikációt követően *Mikló Ferencz* esperes köszöntötte a megjelent 16 felnőtt- és négy gyermekkórus tagjait. Elsőként a gyantai gyerekkórus mutatta meg tehetségét, majd a köröstárkányi zenekar lépett fel. A várasfenesiek citerazenekara elbűvölte a résztvevőket, akárcsak a népes nagyszalontai gyerekkórus. A nap egyik debütáló kórusa a hegyközcsatári énekkar volt, majdnem napra pontosan 80 év hallgatás után mutatta meg tehetségét, *Miklós Spurigán Zoltán* karvezető irányításával.

Az élesdiak ökumenikus Hozsanna kórusa

A kórusok bemutatkozása után a közel ötszáz résztvevő kivonult a templomkertbe a gyantai mártírok emlékművének megkoszorúzására, ahol *Mikló Ferencz* esperes mondott beszédet. Végezetül a szervezők szeretetvendégséggel kedveskedtek, amelyet az iskola udvarán és a kultúrházban beszélgetéssel egybekötött ismerkedéssel fogasztottak el.

TÓTH ZSIGMOND

✿ **SZILÁGYI DOMOKOS SZAVALÓVERSENY BATIZON.** A Batizi Református Egyházközség által június 8-án ötödjére megszervezett Szilágyi Domokos Szavalóversenyen 83 versenyző vett részt. *Király Lajos* helyi lelkipásztor, valamint a presbiterek, nőszövetségi tagok és ifjak, a tőlük megszokott vendégszeretettel fogadták a gyereksereget és az őket kísérő lelkipásztorokat, pedagógusokat és szülőket. *Tolnai János* patóházai lelkipásztor hozta az ige üzenetét, tanítva a bölcsességről, amit csak Istentől kaphat meg az ember. *Kovács Sándor* esperes köszöntőjében arra kérte a gyermekeket Pál apostol szavaival, hogy mutassanak példát mindenben az életben, hogy tudjanak világítani Jézus fényével az emberek felé. *Varga Attila* a rendezvény fővédnöke, az egyházkerület főgondnoka is üdvözlését küldte.

A nyolcvanhárom szavaló egyike

Az egykori batizi lelkipásztor fiának, Szilágyi Domokosnak a versei csengtek föl a diákok ajkairól, egy kötelező és egy választott, amit a zsűri türelmesen végighallgatott, majd értékelt is. A vetélkedőn megjelentek mindegyike megérdemelt emléklappal, illetve ajándékkal tért haza.

RÁCZ ERVIN

✿ **HÁLAADÓ ÜNNEP CSENGERBAGOSON.** Templomszentelési hálaadó alkalomra gyűltek össze a Csengerbagosi Református Egyházközség felújított templomában június 2-án. Az alig nyolcvan lelkes, de áldozathozó református gyülekezet, már tíz esztendeje elkezdte a templomjavítási munkálatokat és Isten előtt adott hálát a felújítás befejezéséért. Az ünnepségen Isten igéjét ft. *Csűry István* püspök hirdette. *Kovács Sándor* esperes a 42. zsoltárból olvasva beszélt a maroknyi gyülekezet vágyáról. Ahogy a szarvas kívánczik a hús forrás-vízhez, úgy vágytak a gyülekezeti tagok is a hajlék felújítására, akik új körülmények között jelenhetnek meg az Úr előtt. *Mészáros Mihály* beszolgáló lelkipásztor megköszönte a gyülekezeti tagok, a különböző egyházi és világi szervezetek segítségét. A megjelent lelkipásztorok igei köszöntést mondtak, azután a gyülekezeti énekkara, a szamosdobaihoz társulva, énekekkel és versekkel dicsőítette Istent. Ének kíséretében adóztak

Csengerbagos hálaadó ünnepe

a jelenlévők néhai *nt. Fodor Sándor* emlékének, aki több évtizeden át (1950–1993) volt a gyülekezet lelkipásztora, és akinek emlékére a családja emléktáblát készíttetett.

R. E.

✿ **ISTENTISZTELET A SZENTHÁROMSÁG-VÍZESÉSÉNÉL.** Különleges istentiszteleti alkalomban volt része annak, aki május 15-én, pünkösd nagyhetének szerdáján a III. Határtalan Vándortúra keretében felgyalogolt a Nagy-Bihar csúcs alatti Szentháromság-vízeséshez. Több mint 120 személy indult útnak a Biharmező melletti, már nem működő uránbányától. Az anyaországi, felvidéki és partiumi résztvevők, több tévéstáttal (*Csabatévé, Hazajáró*) együtt érkeztek a vízeséshez, ahol *Szakács Zoltán* köröstárkányi lelkész hirdette Isten Igéjét a Jn 7,37-39 alapján. Az igehirdetés után a békéscsabai, tragikus körülmények között nemrég elhunyt *Kovács Krisztiánra* emlékeztek, aki a bihari hegyek szerelmeseként hívta életre a vándortúrát. Barátai a sírjáról hoztak el egy szál fehér szegfűt, amelyet a lelkész dobott a zuhogó vízesés habjai közé. Közös imádság és nemzeti imádságunk eléneklése után a vízesés alatt egybegyűlt alkalmi gyülekezet Isten áldásával indulhatott vissza a táborhelyre. A résztvevők egy része a Köröstárkányban elfogyasztott finom vacsora után autóbusszokkal indult haza, másik része következő nap kenukkal indult a Fekete-Körösön az anyaországi Békés felé, érintve Belényesújlak, Tenke és Nagyzerind településeit, gyülekezeteit. A vándortúra résztvevői pünkösd hétfőjén érkeztek Békéscsabára illetve Békésre, ahol a református templomban istentiszteleti alkalommal zárták a III. Határtalan Vándortúrát.

SZAKÁCS ZOLTÁN

IDÉZŐJEL

„Adódik a provokatív kérdés: van-e a magyaroknak Istenük? Ha Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak van Istene, aki a választott nép Istene, vagyis a zsidók Istene, éppen Jézus Krisztusban lett ugyanez a Szentháromság Isten minden keresztyén ember Istenévé. Vagyis a magyar emberé és a magyar keresztyéneké is. Van tehát magyarok Istene! Ha nem volna, akkor hogyan beszélhetnénk hozzá és vele magyarul, olvashatnánk az igéjét magyarul, imádkozhatnánk magyarul? S ha nem Ő teremtett volna minket magyar emberré, akkor miért lennénk egyáltalán magyarok?”

SOMOGYI ALFRÉD